

Belediyeleri Kadınlarla Sınamak

KADINLARIN POLİTİKA, KARAR VE UYGULAMA SÜREÇLERİNE KATILIMI BAKIMINDAN
ADANA BÜYÜKŞEHİR, SEYHAN, ÇUKUROVA VE YÜREĞİR BELEDİYELERİ

KADIN
KOALİSYONU

SivilDüşün
AB Programı

2014-2015-2016-(2017-2018)

ÖZET

Bu rapor, kadınların, yaşadıkları yerleri belirleyen politikalara müdahale etme biçimlerine dairdir. Bu müdahale, politika karar ve uygulamalara yön verebilmek, aslında kadınların kendi yaşadıkları yerleri belirleyebilmesi anlamına geliyor. Ancak böyle bir müdahale kadınların kendi ihtiyaçlarına göre bir yaşam alanı yaratabilmelerinin, kendi hayatları üzerinde söz sahibi olabilmelerinin yolunu açar.

Yaşanan yer, gündelik hayat, eşit ve özgür bir yaşamın varlığı ya da yokluğunun ilk işaretlerini verir. Burada belirleyici alanlardan biri belediyelerdir çünkü yaşadığımız yerlere dair politika ve uygulamalar hayatlarımızı doğrudan ve hemen etkiler. Evde ya da sokakta ne yaşadığımıza, hangi hizmetlerden ne kadar yararlanabildiğimize, mekânın planlanmasından ulaşım koşullarına, parkın, bahçenin, yeşil alanın oranından, sokağın ışıklandırılmasına, kreşin, pazar yerinin açılmasına, kaynakların kimler için nasıl kullanılacağına dair karar, politika ve uygulamalar hayatımızın da zorluğu ya da kolaylığı, genişliği ya da darlığı demektir. Bu sebeple, hayatımızı, yaşadığımız yeri biçimleyebilmenin bir yolu bu karar, politika ve uygulamaları birlikte şekillendirebilmek, diğer bir deyişle bu süreçlere müdahil olabilmektir. Bu süreçlerde yer alabilmek. Dolayısıyla bunlara katılabilmek hayatımıza sahip çıkmanın, eşit ve özgür olmaya giden yolun olmazsa olmazlarından.

Müdahil olmanın çeşitli araçları vardır ve belediyeleri izlemek de bunlardan biridir. Ancak, bu kapsamda “izleme” adını verdiğimiz araç bazı kriterler üzerinden kontrol listesi oluşturmak anlamına gelmez. Bir ‘uzmanlık’ alanı olarak belirlenip teknik bir işe de indirgenemez. Yaygın olarak gerçekleştirilen birçok çalışmadan farklı olarak izlemenin politik anlamını teslim etmek politikanın özneleriyle mümkündür. Kadın örgütlerinin yıllardır yaptığı birçok izleme çalışmasında olduğu gibi. İzleme, kadınların kendi hayatları ile belediyenin yaptığı iş arasında bağlantı kurmak, belediyenin sahip olduğu erkin kullanımını toplumsal cinsiyet eşitliğinden doğru değiştirecek müddahaleyi yapmak anlamına gelir. Bu da belediyenin neyi, nerede, kiminle nasıl yaptığına bakmayı, sorgulamayı gerektirir. Ve tabii kadınların, sürecin içinde doğrudan yer alarak belediyenin yaptığı şeyle kendi hayatları arasındaki mesafeyi ortaya koyup göstermelerini, dahil olacakları bir planlama, eyleme haline işaret edip zorlamalarını. İzlemenin kadınları ve kadınların hayatını esas alan bir sonuç yaratabilmesi ancak kadınları ve kadınların hayatını nesne değil olayın öznesi yapan bir izleme mekanizmasının varlığında mümkündür. Bu rapor, işte, kadınların kendi hayatlarına ve kendi mekânlarına dair politikaları oluşturacak ve bu politikaları belediyenin politikası haline getirecek bir aracı kullanma hikâyeleridir.

Bu çalışmanın amacı izlemeyi bir katılım aracı olarak kullanarak kadınların ve kadın örgütlerinin yerel siyasete katılımlarını güçlendirmek, politika üretmek ve dönüşüm gerçekleştirmektir. Bu dönüşüm hem izlemeye konu olan belediyeleri hem de kadın örgütlerinin kendilerini içermektedir. Bu izleme çalışması ile izlemeyi gerçekleştiren kadın örgütleri uzun yıllardır adını “izleme” koymadan da olsa gerçekleştirdikleri çok sayıda çalışmadan elde ettikleri deneyimi daha yapılandırılmış bir içeriğe dökmüş, izleme sürecini ve izlemenin çıktılarını kullanarak belediyelerle diyaloglarını güçlendirmiş, “politika” yapmışlardır. Bu sürecin önemli etkilerinden biri, sürecin kendisinin kadınları ve kadın

örgütlerini güçlendirmesi, hayatlarına ve yaşadıkları yere sahip çıkma iradelerini belgelemesi olmuştur.

Bu süreci somut olarak ortaya koymak gerekirse; “Kadınların Politika, Karar ve Uygulama Süreçlerine Katılımı Bakımından Adana Büyükşehir, Seyhan, Çukurova ve Yüreğir Belediyeleri” çalışması, Kadın Koalisyonu’nun 2001’den beri sürdürdüğü yerel siyaset ve seçim izleme çalışmalarının bir uzantısı olarak 2012 yılında başladı. 2012 ve 2013 yıllarında nasıl bir izleme çalışması yapılacağına yönelik çerçevenin netleşmesi ve izleme için gerekli donanımı güçlendirmeye yönelik hazırlık çalışmalarının tamamlanmasının ardından, 2014 yılında sürecin izleme ayağına geçtik. 2014-2016-2017 yılları arasında gerçekleştirdiğimiz izleme çalışmasını 2017 ve 2018 yılında raporlaştırdık ve güncelledik.

Bu çalışmanın herhangi bir izleme çalışmasından önemli bir farkı yöntemiydi. Yaşadıkları yerde politika yapan, toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesi veren kadınlar, izleme sürecinin de yürütücüleri idi. Üstelik sadece danışılan, görüşlerine ya da ilişki ağlarına başvurulmuş ‘yardımcılar’ değil, her aşamasını gerçekleştirenlerdi. “Uzmanların” ya da “akademisyenlerin” yetki ve beceri alanına sıkıştırılma eğilimi giderek yaygınlaşan bir konu olarak izlemenin, tam da bu meselenin mücadelesini veren kadınlar tarafından yapılması için politik anlamını teslim etmekte. Kadın örgütlerinin yıllardır yaptığı şeyin altını çizmek, bu ‘politik anlamı’ bir kez daha görmek ve göstermek kadınların yola çıkış hikâyelerini de hatırla(t)maktı. Bu izleme çalışmasının farkı ve önemi, izlemenin bir avuç uzman tarafından değil doğrudan o hizmetlerin kullanıcısı olan, birbirinden farklı örgütlere mensup kadınların geniş kolektif katılımıyla gerçekleştirilmiş olmasıydı. Bu bakımdan yerel hizmetlere kadınların katılımını izleme çalışması aynı zamanda katılımın da kapılarını açan bir çalışma oldu.

Çalışma, aynı zamanda Türkiye’nin parçası olduğu uluslararası sözleşme ve mekanizmalar açısından da önem taşımaktadır. Sivil toplum örgütlerinin, özellikle de kadın örgütlerinin izleme süreçlerine katılımındaki kısıtlılıklar Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) kapsamında düzenlenen 7. Gözlem Raporunda dile getirildiği gibi kadınların ve kadın örgütlerinin yerel politika, karar ve uygulama süreçlerine katılımı Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi (CEMR) tarafından oluşturulan Yerel Yaşamda Avrupa Kadın Erkek Eşitliği Şartı kapsamında da altı çizilen bir kentsel haktır. Bu sebeple, gerçekleştirdiğimiz çalışmada kullandığımız katılımcılık odaklı yöntemi ve aynı zamanda çalışma kapsamında odaklandığımız “kentsel haklar ve kadın hakları bağlamında kadınların ve kadın örgütlerinin politika, karar ve uygulama süreçlerine katılımını izleme” konusunu uluslararası taahhütlerin izlenmesi açısından da önemli buluyoruz.

Bu çalışmanın, yöntemi, elde ettiği çıktılar ile yerel yönetimlere ve kadın örgütleri başta olmak üzere sivil toplum örgütlerine ilham vermesi ve aramızdaki diyalogu güçlendirmesi dileği ile...

BELEDİYELERİ KADINLARLA SINAMAK

KADINLARIN POLİTİKA, KARAR VE UYGULAMA SÜREÇLERİNE KATILIMI BAKIMINDAN ADANA BÜYÜKŞEHİR, SEYHAN, ÇUKUROVA VE YÜREĞİR BELEDİYELERİ

2014 – 2015 - 2016- (2017 - 2018)¹

ADANA KADIN KOALİSYONU

“Bu rapor Sivil Düşün AB Programı kapsamında Avrupa Birliği desteği ile çoğaltılmıştır.”

“Bu rapor içeriğinin sorumluluğu tamamıyla Kadın Koalisyonu’na aittir ve AB'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.”

¹Rapora konu olan izleme çalışması 2014-2017 yılları arasında yapılmıştır. Ancak raporun yayıma hazırlanmasından önce, 2018 yılında, izlemeye konu olan çalışmalar Adana Kadın Koalisyonu tarafından gözden geçirilerek kısmi olarak güncellenmiştir.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	2
BİZ KİMİZ?	3
MEVCUT DURUM	11
1. Belediyelerin Teşkilat Yapısı ve İşleyişi:.....	11
1.1.Yerel Yönetimler Teşkilat Yapısı ve Meclis Yapısı	11
1.2. Belediyede Cinsiyet Eşitliğine Dair Birimler	11
1.3. Belediye Meclisleri’nde Kadınların Temsili	11
1.4 Belediyenin Danışma Kurulları	12
1.5. Eğitim ve Farkındalık Çalışmaları	12
1.6. Politika Belgelerinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği.....	12
2. Belediye Plan ve Bütçeleri:	21
2.1. Kent Veri Toplama	21
2.2. Belediye Bütçesi Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Sağlamaya Yönelik Faaliyetlerin Yıllık Harcamalara Oranı	21
2.3. Stratejik Plan	22
3. Belediyelerin Sunduğu Hizmetler:.....	29
3.1. Kentsel Hizmetler	29
3.2. Şehir Planlama	30
3.3. Kadına Yönelik Şiddet	30
3.4. Çevre Sağlığı	31
3.5. Kent Yoksulluğu	32
4. Belediyelerin Kadın Örgütleri İle İlişilenmeleri	45
4.1. Belediyeler ve Kadın Ağları/Örgütleri Arasındaki Çalışma İlişkisi	45
4.4. Kadınların İhtiyaçlarını ve Gerçekliklerini Dikkate Alan Danışma Araçları ve Süreçlerinin Mevcudiyeti	45
4.5. Kadın Örgütleri İle Gerçekleştirilen Ortaklık/İşbirliği Protokolleri/Projeleri	45
4.6. Kent Konseyi’nde Kadınların Temsili	46
İzleme Çalışmasında Karşılaşılan Sorunlar	50
Sonuç ve Öneriler	51

KISALTMALAR

AİHM	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AKDAM	Adana Kadın Da(ya)nışma Merkezi ve Sığınmaevi Derneği
BM	Birleşmiş Milletler
CEDAW	Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi
CERM	Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi
ÇYDD	Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği
EVKAD	Ev Hanımları Dayanışma ve Kalkındırma Derneği
KA-DER	Kadın Adayları Destekleme Derneği
SEKAD	Seyhan Kadın-Çocuk Dayanışma Kültür ve Eğitim Derneği
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TKB	Türk Kadınlar Birliği

BİZ KİMİZ?

Kadın Koalisyonu, çok bileşenli bir platformdur. Bu platformun amacı, kadınların siyasal katılımını artırmaktır. Halihazırda yaygın olan güce ve şiddete dayalı, ayrımcılıktan beslenen siyasete karşı, eşitlikçi, özgürlükçü ve adaleti hedefleyen bir siyaset pratiğini geliştirmek, Kadın Koalisyonunun varlık sebebidir. Bu doğrultuda 2000'lerin başından beri çeşitli çalışmalar yürütmektedir.

Koalisyon, kadınların toplumsal, ekonomik ve siyasal yaşamın her alanına eşit katılımları, kaynakların dağıtımıyla ilgili karar alma süreçlerinde yer alabilmeleri için mücadele eder. Bu doğrultuda bir yandan yerel yönetimleri, belediyeleri, kamu idaresini, Meclis'te Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunu izleyip müdahale etmeye çalışırken diğer yandan uluslararası alanda cinsiyet politikalarının oluşturulma ve işleyiş süreçlerini etkilemeye çalışır. Yerel ve genel seçimleri cinsiyet eşitliği ve kadınların hayatı açısından etkileyebilmek için siyasi partiler üzerinde baskı yaratacak çalışmalar yürütür. Yasa yapım sürecine müdahale etmeye çalışır, bazı yasalara ilişkin öneri ve görüş hazırlar. Siyasi Partiler ve Seçim Yasası, Büyükşehir Belediye Yasası, Yardım Toplama Yasası, İç Güvenlik Yasası bunlardan bazıları.

Kadın Koalisyonu, kadınlar ve kadın örgütleri arasındaki dayanışmadan güç alır ve bu dayanışmayı geliştirir. Kadınların gündelik yaşamlarıyla doğrudan ya da dolaylı ilişkisi olan her türlü sorunu, her türlü politikayı ve kararı gündemine alır. Bunu yaparken yalnızca kadın örgütleriyle değil, ortak değerlere sahip başka sivil toplum örgütleriyle de birlikte hareket eder.

Kadın Koalisyonu, örgütlenmesini ülke genelinin yanısıra yerel koalisyonlar biçiminde de gerçekleştirmiştir. Adana Kadın Koalisyonu da bu çerçevede bir araya gelen Adana'daki kadın örgütlenmelerinden oluşuyor; Adana Kadın Dayanışma Merkezi ve Sığınmaevi Derneği(AKDAM), Akdeniz Kadın Kooperatifleri Birliği, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Çukurova Şubesi Kadın Grubu, Ev Hanımları Dayanışma ve Kalkındırma Derneği(EVKAD), Kadın Adayları Destekleme Derneği (KA.DER) Adana Şubesi, Seyhan Kadın-Çocuk Dayanışma Kültür ve Eğitim Derneği(SEKAD), Türk Kadınlar Birliği Adana Şubesi, Adana Kent Konseyi Kadın Meclisi.

Kadın Koalisyonu,bileşeni örgütlerin katılımı ile çeşitli çalışma grupları oluşturarak feminist çalışmayı, birlikte öğrenerek örgütlenmeyi ve politika süreçlerine etki etmeyi hedeflemiştir. Bu kapsamda oluşturulan Yerel Siyaset Çalışma Grubu da kadınların ve kadın örgütlerinin yerel politika, karar ve uygulama süreçlerine katılımı, kadın haklarını gözeten eşitlikçi yerel politika ve bütçe süreçlerinin hayata geçmesi ve karar alıcıların kadın örgütleri ile işbirliği geliştirmeleri konularında çalışmalar yapmıştır. Adana ile Trabzon illerinde ve Bodrum İlçesinde bu çerçevede gerçekleştirilen"Belediye İzleme Çalışmaları", söz konusu çalışma grubu tarafından yürütülmektedir.

BELEDİYEYİ NEDEN İZLİYORUZ?

Bu raporda anlattığımız Belediye İzleme Çalışması'nı yapma fikri 2012 yılının başlarında Kadın Koalisyonu Yerel Siyaset Çalışma Grubu'nda gerçekleştirdiğimiz atölye çalışmalarında doğdu; katılım, sivil toplum ve kadın örgütlenmesi üzerine tartışıyorduk. Koalisyonda, Ankara ve Adana'da 2013 yılında dasürdürdüğümüz bu tartışmalarda "belediye izleme" fikri hepimizi heyecanlandıran, harekete geçmeye teşvik eden bir gündem haline geldi. Adana'da, kadınların toplumsal, ekonomik ve siyasal yaşamın her alanına katılmalarının, kamu kaynaklarının eşit dağıtımı ile ilgili politika ve karar süreçlerinde aktif rol almalarının önemli bir ihtiyaç ve aynı zamanda sorunlu bir alan olduğunu biliyorduk. Bu bilgiyi somut belge ve verilerle ortaya koyabilmek, kadınların katılımında yaşanan tikanıkları belirleyip politika üretebilmek için yola koyulduk; belediyeyi izleyelim dedik.

Belediyeleri izlemek istedik, çünkü belediyeler ürettikleri politikalar, kurdukları ilişkiler ve sundukları – ya da sun(a)madıkları- hizmetlerle hayatımızı doğrudan etkiliyorlar. Toplu taşımanın güzergâhı, aydınlatmanın yeterliliği, park alanlarının ranta açılıp açılmaması gibi pek çok konudaki kararlarıyla biz kadınların kenti kullanabilmemize ya da kent hayatının dışına itilmemize neden olabiliyorlar. Düzenli toplanmayan çöpler, akmayan sular, temizlenmeyen yollar bize iş yükü, hasta bakımı, ekonomik ve sosyal hayattan dışlanma olarak dönüyor. Nerede, nasıl yaşayacağımız bizim dışımızda belirleniyor. Dışında tutulduğumuz politika, karar ve uygulama süreçlerinin hayatımıza maliyeti ağır oluyor. Bizler, örgütlü ve örgütsüz kadınlar olarak, yerel yönetimlerin karar, politika ve uygulama süreçlerine dahil olmak, bunları etkileyebilmek, belirleyebilmek istiyoruz. Bu nedenle yaşadığımız yerelden sorumlu olan belediyelerin biz kadınları ne kadar dikkate aldığına, politika ve karar süreçlerine kattığına bakıp mevcut durumu somut olarak görmek, göstermek istedik. Bu yolla kendimize bir katılım kanalı açmayı, belediyeleri bu yönde dönüşüme zorlamayı hedefledik.

NASIL BİR İZLEME ÇALIŞMASI?

Neden belediyeyi izlemek istediğimiz bizim için çok netti. İzlemek istediğimiz şey istatistikler ve veriler değildi. Biz, izlemenin katılım için bir araç olduğu bilgisinden yola çıkarak, kadınların yerel yönetimlerin politika, karar ve uygulama süreçlerine katılımını izlemek istiyorduk. Ama bunu nasıl yapacağımızı pek bilmiyorduk. Hem kullanacağımız aracı iyi bilmeliydik hem bunu eşitlik hedefimize uyan bir biçimde kullanmalıydık. İzlemenin ne olduğu, nelerin, neden, nasıl izlenebileceğini yeni bilgileri de ekleyerek yeniden öğrendik, hatırladık. Bunu da bir ortak öğrenme ve paylaşım süreci olarak görüp ona göre planladık. Yıllardır Kadın Koalisyonu dahil kadın örgütlerinin başta şiddet olmak üzere çeşitli alanlarda yaptığı izleme ve raporlama çalışmalarında biriktirdiği deneyimlerden yararlandık. Yanı sıra dünyanın farklı yerlerinde gerçekleştirilmiş hak temelli izleme deneyimlerinden de yararlandık. İzleme eğitimlerinde Nijeryadaki kadın hareketinden Amerikadaki engelli örgütlerine kadar birçok izleme deneyimini paylaşp tartıştık. Yerel deneyimler kadar dünya örneklerine de baktık.

Özetle, izlemeyi bir katılım aracı olarak görüyorduk, kullandığımız yöntem de bunu destekleyecek nitelikteydi. Amacımız hem kadınlar ve kadın örgütleri olarak güçlenmek hem de yerel yönetimler ve kadın örgütleri arasında diyalogu sağlamak oldu. Bu anlamda, bu

izleme çalışması kadınların örgütlülüğüne, hayatlarına ve yaşadıkları yere sahip çıkması için bir araç oldu. Aynı zamanda politika yapma biçiminin de bir örneği. Yerel yöneticilerin, cinsiyetçi politika ve uygulamaların kadınların yaşamına etkisini farketmelerine yol açtığını da söylemek mümkün.

Çalışmanın planlanması ve işbölümü

Nelerin nasıl izleneceği üzerine bir dizi bilgi ve deneyim aktarımını içeren atölyenin ardından bir çalışma planı çıkarmaya çalıştık. Kolay olmadı. Raporda da görülebileceği gibi baştan her şeyi kesin bir biçimde yazıp çizip ona göre hareket etmedik. Edemedik. Çalışmayı yürütürken eksikliğini duyduğumuz bazı bilgiler için durup hem bunları tamamlamaya çalıştık, hem yaptıklarımızı tekrar tekrar gözden geçirdik. Örneğin Adana Büyükşehir Belediyesi’ni izlemeye karar vermiştik ama hemen, “neden ilçe belediyelerini de izlemiyoruz ki” dedik. Böylece Adana Büyükşehir Belediyesi ile merkez ilçelerden Seyhan, Çukurova ve Yüreğir Belediyeleri’ni izleme kararını aldık. İşbölümü yaptık. Belediyeleri paylaştığımız gibi işleri de paylaştık. Çalışma grupları oluşturduk; saha grubu, raporlama grubu gibi.

Adana Kadın Da(ya)nışma Merkezi ve Sığınmaevi Derneği (AKDAM) **Adana Büyükşehir Belediyesi’ni**, KA-DER Adana Şubesi, Türk Kadınlar Birliği Adana-Seyhan Şubeleri ve Seyhan Kadın-Çocuk Dayanışma Kültür ve Eğitim Derneği (SEKAD) **Seyhan ve Yüreğir Belediyeleri’ni**, Ev Hanımları Dayanışma ve Kalkındırma Derneği (EVKAD) ve ÇYDD Çukurova Şubesi Kadın Grubu ise **Çukurova Belediyesi’ni** izleme sorumluluğunu aldı.

Ekip:

Adana Belediye İzleme Çalışması’nı Adana’daki Koalisyon bileşeni kadın örgütleri ve Kadın Koalisyonu Yerel Siyaset Çalışma Grubu birlikte yürüttük. Yöntem, sorular, atölye içerikleri, raporlama tartışmalarını hep birlikte yaptığımız çalışmanın saha kısmını tümüyle Adana’daki örgütler ve kadınlar gerçekleştirdi.

- Adana Kadın Da(ya)nışma Merkezi ve Sığınmaevi Derneği (AKDAM) - Ayşegül Kanat, Muhal İkikardeş, Münire Dağ, Sevgi Bozkır;
- Kadın Adayları Destekleme Derneği (KA.DER) Adana Şubesi - Ferah Nalcı, Hanife Küçükyılmaz, Hatice Nazlı Yakıcı Neşe Kayrın;
- Türk Kadınlar Birliği Adana-Seyhan Şubeleri - Ayşe Birgölge, Ayşe Birol, Jale Atış, Zübeyde İspir;
- Seyhan Kadın-Çocuk Dayanışma Kültür ve Eğitim Derneği (SEKAD) - Elife Müftüoğlu, Türkan Pehlivan;
- Ev Hanımları Dayanışma ve Kalkındırma Derneği (EVKAD) - Leyla Ramazanoğlu, Sema Turan Yapıcı;
- ÇYDD Çukurova Şubesi - Özden Özgür Onar, Sibel Özgümüş;
- Kadın Koalisyonu Çalışma Grubu –Adana- Gülşah Seydaoğlu, Halime Doğan, Kadem Doğan, Nurcihan Temur, Özlem Kara;

- Kadın Koalisyonu Yerel Siyaset Çalışma Grubundan – Ege Tekinbaş, Feray Salman, İlknur Üstün, Nalân Erkem, Nilgün Toker.

Bütçe

Bu çalışma çerçevesinde Adana’da ve Ankara’da gerçekleştirdiğimiz bazı atölye ve toplantılarda şehir dışından gelecek çalışma grubu üyelerinin yol ve konaklamalarını aynı zamanda yol arkadaşlığı yaptığımız İnsan Hakları Ortak Platformu (İHOP) karşıladı. Bunun dışındaki ihtiyaçları çalışmayı yürüten kadın örgütlerinin özkaynakları ile karşıladık; derneklerin mekânlarını kullandık, yeme içme işlerini imece usulü kotardık. Ayrıca, çalışma çıktılarının belediyelere sunulması için ihtiyaç duyduğumuz yol ve konaklama masrafları ile bu raporun çoğaltılması için gerekli olan bütçe Sivil Düşün AB Programı kapsamında sağlandı.

Hazırlık Çalışmaları:

2012 yılında Ankara’da Kadın Koalisyonu Yerel Siyaset Çalışma Grubu kolaylaştırıcılığında izleme atölye çalışmalarına başladık. 2012 ve 2013 yıllarını kapsayan dönemde izleme türleri, izleme ve katılım ilişkisi ve bu çerçevedeki çeşitli konularda yürütülen atölye çalışmaları bizi bugünkü çalışmayı başlatacak sürece taşıdı. Bu atölye çalışmaları sırasında ortaya çıkan ve çok sevdiğimiz **“Kadınlar Kentlerini İstiyor!”** sloganı ile yola çıktığımız belediye izleme çalışmasında, kurumların politika oluşturma, karar alma süreçlerini izlemenin anlamı ve önemi üzerinde durduk. Bu doğrultuda geliştirdiğimiz yöntem bizi aynı zamanda yeni şeyler öğrenmeye, varolan bilgilerimizi tazelemeye itti. Kadın Koalisyonu’nun 2000’lerin başından itibaren yürüttüğü yerel siyaset ve seçim izleme çalışmalarından edindiğimiz deneyimlerin katkısı büyüktü.

İzleme çalışmasını yürütecek ekiple, 2014 ve 2015 yıllarında, her iki ayda bir biraraya gelerek başta Büyükşehir Belediye Yasası’ndaki yeni düzenlemeler olmak üzere yerel yönetimler mevzuatı, nitelikli bilgi/veri toplama yöntemleri, toplumsal cinsiyet eşitliği açısından yerel yönetimler, katılım hakkı, kadınların katılım haklarını güvence altına alan uluslararası sözleşmelerin ilgili bölümleri gibi konularda atölye çalışmaları yaptık.

Yeni çıkan Büyükşehir Belediye Yasası’nın getirdiği değişiklikler, kazanımlar ve kayıpların karar mekanizmalarına seçilmiş kadınlar tarafından değerlendirilmesi üzerine bir panel düzenledik. Kadın Koalisyonu’ndan İlknur Üstün’ün kolaylaştırıcılığında, Seyhan İlçe Belediyesi Başkan Yardımcısı Türkan Eşli, AKP Yüreğir Belediyesi Meclis Üyesi Aslıhan Yavuz, MHP temsilcisi Derya Göksuçukur, HDP Seyhan Belediyesi Meclis Üyesi Leyla Uyar’ın katıldığı, 31 Ekim 2014’de Adana Eczacılar Odası’nda gerçekleştirdiğimiz panelde yasayı farklı açılardan tartıştık.

Bunun yanı sıra, mevcut kadın-erkek eşitlik komisyonları ve Adana’da belediyelerce kurulması olası eşitlik birimleri hakkında iyi örnekleri incelemek amacıyla **“Yerel Yönetimler - Kadınların Eşit Katılımı”** konulu bir günlük bir eğitim programı düzenledik. 22 Mayıs 2015

tarihinde Adana Hukukçular Lokali'ndeki eğitim çalışmasını Birleşmiş Milletler (BM) Kadın Dostu Kentler Programı Nevşehir koordinatörlüğünü yapmış olan Nilgün Salmaneryürüttü.

İzleme çalışması kapsamında Adana'da iki ayda bir gerçekleştirilen toplantılar haricinde, Haziran 2014'de Foça'da, Şubat ve Ekim 2015'te Ankara'da gerçekleştirilen Koalisyon toplantılarında, diğer örgütlerin temsilcileri ile izleme sürecini paylaşıp bilgi alışverişinde bulunduk.

Derdimizin işareti sorular

Belediyede nerelere ve nelere bakacağımızı, dolayısıyla sorularımızı belirledik. Kadın Koalisyonu'nun Trabzon'da gerçekleştirdiği belediye izleme çalışması için oluşturulan sorulardan yararlandık, Adana'nın özgül koşullarını dikkate aldık. Çalışmadaki tüm örgütlerin görüşleri doğrultusunda sorulara son halini verdik.

İzleme sorularını dört ana başlık altında topladık: Belediyelerin teşkilat yapısı ve işleyişi; belediye plan ve bütçeleri; belediyelerin sunduğu hizmetler; belediyelerin kadın örgütleri ile ilişkilenmeleri.

Belediyelerin kapılarını aşındırdık

Belediyelerin kapılarını aşındırdık, zaman zaman zorladık, zorlandık. Bilgi edinmek için çeşitli yollara başvurduk: Bilgi edinme kanunundan yararlanarak dilekçeler verdik; yüzyüze görüşmeler ve toplantılar yaptık; belediyenin stratejik plan, bütçe ve faaliyet raporlarını inceledik...

Sorularımızı yöneltmek için belediyenin kapılarını çaldık. Hazırladığımız dilekçeleri Adana Kadın Koalisyonu imzasıyla ilgili birimlere elden verdik. Ancak çoğu zaman belediye içinde sorumuzun ilgili birime ulaşabilmesi için tekrar tekrar belediyelerin kapısını çalmamız, hatta aşındırmamız gerekti. Dilekçeleri sunmakla işin bitmediğini, dilekçelere cevap alınana kadar birebir takip etmemiz gerektiğini de böylece öğrendik. Bazen verilen cevaplar sorularımızın karşılığı olmadı, yeni dilekçeler yazdık. Özetle, dilekçe vermekle kalmadık, dilekçelerimize cevap alana kadar tekrar tekrar sorduk.

Yüzyüze görüşmeler yaptık. Bunlar özellikle kurumlarla ortak çalışma prensibinin yerleşmesi açısından çok önemliydi. Bu kapsamda, AKDAM, Adana Büyükşehir Belediyesi'nde tek kadın meclis üyesi olan Aysun Kocabaş'la; KA-DER, SEKAD ve TKB Adana-Seyhan Şubeleri, Seyhan Belediyesi ilgili birimleri; EVKAD ve ÇYDD Çukurova Şubesi, Çukurova İlçesi kadın meclis üyeleri ile görüştü.

Görüşmeler öncesinde, bilgi edinme dilekçelerinin belediyelere iletilmesi sürecinde belediyelerdeki ilgili kişilere çalışmanın amacını anlattık. Bu konudaki sorunlar da yaşadık. **"Katılımcı Belediyecilik"** anlayışının yerel yönetimlerde henüz içselleştirilememiş olmasından ve sivil toplumla, kadın örgütleriyle sistematik ve yatay ilişkilenme pratiklerinin günlük belediye işleyişine dahil edilmemiş olmasından kaynaklı bazı yanlış algılar çalışmanın işleyişini

olumsuz etkileyebildi. Kadın örgütlerinin neden izleme yaptıklarını tam olarak anlaşılamaması belediyelerin kuşkucu ve kaygılı yaklaşımlarına yol açtı; Belediyenin bir hatasını aramaya geldiğimiz düşüncesi gibi... Kimi yerde çalışmaya mesafe koydular. Bu sebeple çoğu durumda cevapları bire-bir ilişkiler kurarak ve çalışmanın amacını ayrıntılı şekilde aktararak aldık. Ancak söz konusu anlayış sebebiyle görüşmeler konusunda sınırlılık yaşadık, randevu almakta ve ilgili kişiye ulaşmakta zorluklarla karşılaşabildik. Dolayısıyla, çalışmanın en önemli tamamlayıcısı olan yüzyüze görüşmeler sınırlı sayıda ve kapsamda gerçekleşebildi.

Bu sınırlılıkların sonucu olarak yapılan değerlendirme çalışmasında bir standart oluşturmada zorlandık. Kimi belediyelerden bazı sorulara / başlıklara ilişkin hiç cevap alınamadığı ya da alınan cevabın değerlendirme için yeterli olmadığı durumlarla karşılaştık.

Ayrıca, belediyelerin yıllık faaliyet ve stratejik planlarına da baktık. İzleme başlıkları ile ilgili bölümleri web sayfalarındaki bilgilerden inceledik.

Bu süreçte yaşadığımız önemli bir kısıtlılık ise gerek teşkilat yapısı ve işleyişe ilişkin bilgilerin gerekse plan ve bütçelere dair verilerin çoğu zaman web üzerinden ulaşılabilir olmamasıydı. Oysa tüm bu bilgilerin, cinsiyete göre ayrıştırılmış halde ve kamuoyuna açık biçimde belediyelerin web sayfalarında yer alması hem şeffaf, katılımcı ve demokratik belediyeciliğin bir gereğidir hem de cinsiyet eşitliği taahhütlerindeki samimiyetin önemli bir göstergesidir.

Sürece ilişkin bir diğer zorlayıcı unsur da izleme çalışması yaptığımız dönemde yaşadığımız yerel seçimlerdi. Yerel seçimlerin hemen ardından başladığımız izleme çalışması döneminde, Büyükşehir Belediye Başkanı, Seyhan ve Çukurova İlçe Belediye Başkanları ilk kez seçildiler. Seçim sonrası üst düzey kadroların değişmesi nedeni ile izleme soruları “daha önceki dönemleri kapsamakta” gerekçesi ile tam olarak yanıtlanmadı. Rapor yazım sürecinde de iki genel seçim atlatıldı. Eksik kalan bilgiler için tekrar tekrar görüşme ve bilgi alma isteklerimiz çoğunlukla yeni yönetim oluşması, seçim gündemleri nedeni ile kabul edilmedi. Genel seçimler öncesi ve sonrasında yaşanan siyasi krizler ve maliyeti ağır toplumsal olaylar raporun hazırlanma sürecini dönem dönem yavaşlattı.

Raporlama aşamasında bütün bilgi edinme dilekçelerine verilen cevapları, yüzyüze görüşmelerin raporlarını, plan ve web sayfalarında yaptığımız taramaları biraraya getirdik. Bunu yaparken belediyelerden aldığımız yazılı yanıtları bize iletildiği haliyle olduğu gibi bu rapora ekledik.

Taslak rapor, çalışmayı yürütenlerin elde ettiği bilgilerin bir araya getirilmesi ve çalışma grubundan birekibin de bunları rapor formatına sokması ile oluştu. Çalışmada yer alan örgütlerin katkıları ile de son haline getirdik. Kadın Koalisyonu Yerel Siyaset Çalışma Grubu ile koordineli bir biçimde yürüttüğümüz çalışmanın ara değerlendirme toplantılarında eksik noktaları saptayarak bu eksikleri tamamlayabilmek için bir çalışma daha yaptık. Eklemelerden sonra çalışma grubunun Adana’da olmayan üyelerine de raporu ileterek onların da görüşlerini aldık. Tüm bu çalışmaların ardından, raporumuz Adana’da kadın örgütlerinin, sivil

örgütlerin, belediye yetkililerinin ve yerel yönetici kadınların görüş ve katkılarına açık hale geldi.

Raporun yazımı bizim için izlemenin bittiği yer değildi elbette. Tam tersi; izlemeyi bir katılım aracı olarak gördüğümüz için raporun yazımı çalışmalarımıza bir ivme kazandırdı. Rapor taslağının tamamlanması ile birlikte Mayıs 2017’de izleme kapsamına dahil olan belediyelere ziyaretler düzenleyerek rapor taslağını onlarla paylaştık. Bu ziyaretlerde belediye başkanları ve yardımcıları tarafından karşılandık ve değerlendirmelerimizi kendilerine sunduk. Yüreğir Belediyesi dışındaki belediyeler bu ziyaretleri memnuniyetle karşıladı ve kendilerine sunduğumuz geri bildirim süresi içinde bize çalışmalarına dair güncellemeler sundular. Böylece hem taleplerimizin duyulmasını ve dikkate alınmasını sağlayarak yerel yönetimlere bir kez daha kendimizi hatırlatmış olduk hem de rapor yazımı sırasında geçen sürede yapılan yeni çalışmaları öğrenme ve rapora ekleme fırsatı bulduk.

Adana Kadın Koalisyonu olarak üç yıllık bir sürede, farklı geçmişlerden, kültürel ve sosyal dinamiklerden gelen kadınları buluşturan altı kadın örgütünün ve çok sayıda kadının katılımıyla Belediye İzleme Çalışması’nı gerçekleştirmekten ve bu yayınlı kamuoyuna sunuyor olmaktan büyük bir heyecan duyuyoruz.

Kazanımlarımız:

Koalisyon bileşeni örgütler olarak, Adana Belediye İzleme Çalışması sayesinde ortak bir amaç etrafında birlikte çalıştık, Adana’da kadınlar olarak politika ve karar süreçlerine katılımı yaşadığımız eksikliği somut verilerle destekleyebildik, daha eşit bir kent için yerel yönetimlere ve kendimize de yol açan bir çalışma yaptık. Bunu yapabildiğimizi bir kez daha gördük. Birlikte olmak, yapabilmek güç verdi.

“Uzmanların” ya da “akademisyenlerin” yetki ve beceri alanına sıkıştırılma eğilimi giderek yaygınlaşan bir konu olarak izlemenin, tam da bu meselenin mücadelesini veren kadınlar tarafından yapılması için politik anlamını teslim etmekte. Kadın örgütlerinin yıllardır yaptığı şeyin altını çizmek, bu ‘politik anlamı’ bir kez daha görmek ve göstermek hepimize iyi geldi. Bu süreç elbette çok kolay olmadı. Sahadaki deneyimlerimiz birçok şeyi kolaylaştırırken o güne dek sahip olmadığımız bazı bilgilerin eksikliği de bizler için zorlayıcı oldu. Ancak bu süreçte bizler de örgütlü kadınlar olarak izleme ve katılım konularında teknik bilgi ve becerilerimizi geliştirdik.

Çalışma sırasında bilgi edinme kanunu kapsamında bilgi istediğimiz çok sayıda kurumda karşılaştığımız direnç, kadın örgütleri olarak izlemenin kötü niyetle yapılan bir hata arama değil katılımcı yönetimin vazgeçilmez bir unsuru olduğunu anlatmak için daha fazla çaba göstermemiz gerektiğini, kamunun bu anlamda değişime ve dönüşmeye ihtiyaç duyduğunu gösterdi. Fakat tüm bu karşılaşmaların kendisiyle bile ilgili kurumlarda farkındalık yarattık.

Belediyelerde yaygın eşitlik anlayışının değişimine ve dönüşümüne acil ihtiyaç olduğunu bir kez daha net bir biçimde gördük. Kamu çalışanları, kendi deyimleri ile “ayrımcılık yapmadan her bireye aynı hizmeti sunarak” toplumda varolan eşitsiz güç ilişkilerini ve eşitsiz kaynak

dağılımını beslediklerinin farkında değillerdi. Böylece eşitlik politikalarını bıkmadan, usanmadan anlatmamız gerektiğini de gördük.

Ancak belki de en önemlisi, feminist bir çalışma yürüterek aslında örgütlenme ve örgütlenerek güçlenme konusunda çok büyük bir adım attık. Farklı geçmişlerden, farklı sosyal, kültürel ve politik deneyimlerden gelen kadın örgütlerinin ve bu örgütlerin içinde yer alan kadınların birlikte çalışma yürütmesi ile kadın güçlenmesinin ve toplumsal barışın inşasının imkânlarını gördük, buna dair umudumuzu tazeledik.

Çalışmanın izlemenin öznesi olan belediyeler üzerindeki dönüştürücü etkisi ise mutlaka altı çizilmesi gereken bir diğer kazanımımız oldu. Bunun en güzel örneğini Çukurova Belediyesinde gördük. Soruları sormaya başladığımız 2015 yılında hiç kreşi olmayan belediye, çalışmayı sizlere sunduğumuz 2018 yılında altı kreşle hizmet veriyor ve yedincinin yapım çalışmalarını sürdürüyor. Benzer şekilde, 2015 yılında bir eşitlik birimi olmayan Seyhan Belediyesi şu anda üç personelli bir birim oluşturmuş durumda. Katılım aracı olarak izlemenin somut bazı sonuçlarını da böylece görmüş olduk.

Önümüzdeki günleri planladık. Bundan sonraki aşamada, Adana Belediye İzleme Çalışmasının yerel düzeyde yaygınlaşması ve sahiplenilmesi amacıyla hazırladığımız eylem planını hayata geçireceğiz. Bu doğrultuda öncelikle çalışmamızı meclis üyesi kadınlarla ve belediye yönetimi ile paylaşıp çıkarımlarımızı onlarla değerlendireceğiz. Çukurova Üniversitesi'nin de desteğini alarak raporun yaygınlaştırılması için bir iletişim stratejisi oluşturacağız. Sivil toplum örgütleriyle paylaşacağız. Bu süreçte onların desteğini almanın, daha geniş ortaklıklar kurmanın çok önemli olduğunu düşünüyoruz. Ortak çalışmalar üretmeyi planladığımız meslek örgütleri ve sivil toplum örgütlerinin dışında siyasi partilere, muhtarlara da ulaşacağız. Son olarak, bu çalışmayı daha geniş bir kamuoyu ile paylaşacağız.

Çalışmalarımızı sürdüreceğiz. Çalışma biçimimizi yaygınlaştıracacağız. Trabzon ve Bodrum'dan başlayarak yeni belediye izleme çalışmalarına güç vermek ve birlikte güçlenmek için deneyimlerimizi başka yerlerde de örgütlü kadınlarla paylaşmak öncelikli işlerimiz arasında olacak.

MEVCUT DURUM

1. Belediyelerin Teşkilat Yapısı ve İşleyişi:

Bu bölümde aşağıda sayılan 6 temel alanda belediyelerin teşkilat yapısı ve işleyişini inceledik. Bu bağlamda, belediyelerin teşkilat yapılanması, cinsiyet eşitliğine yönelik birimlerin varlığı, belediye meclislerinde kadınların temsili, danışma mekanizmalarında kadınların temsili, belediyelerin çalışma prensipleri, hizmet içi eğitim programları, çalışanlarına sundukları kreş hizmetleri, toplumsal cinsiyet eşitliğinin tüm plan, politika ve uygulamalardaki yeri (toplumsal cinsiyeti anaakımlaştırma) çalışmamızın odağını oluşturdu.

1.1.Yerel Yönetimler Teşkilat Yapısı ve Meclis Yapısı

İzleme Soruları:

- Teşkilat yapısı nasıl? (Başkan yardımcılarının ve personelin cinsiyet dağılımı nasıl? Başkana / başkan yardımcılara bağlı hangi alt birimler bulunmakta?)
- Meclis üyeleri, komisyonlar, encümenler kimlerden oluşmaktadır, cinsiyet dağılımları nasıl?
- Belediyede toplumsal cinsiyet ve kadın çalışmaları ile ilişkili birimlerin görev ve yetki alanları nedir?
- Belediye'ye personel ve taşeron firmalar aracılığı ile yapılan işçi alımında, toplumsal cinsiyet açısından pozitif ayrımcılık uygulaması var mı?

1.2. Belediyede Cinsiyet Eşitliğine Dair Birimler

İzleme Soruları:

- Belediye içinde toplumsal cinsiyet eşitliğine dair kaç birim/komisyon/yapı var? (örn. Belediye Eşitlik Birimi, Toplumsal Cinsiyet ya da Kadın Erkek Eşitlik Komisyonu var mı?)
- Bu birimlerin mali kaynağı ve insan kaynağı nedir? Üyelerinin-çalışanlarının cinsiyet dağılımları nasıl?
- Çalışma esasları, yetki alanları nedir?
- Politika oluşturma çalışmalarının planlanmasına dayanak oluşturan bilgiler hangi kişi ve kurumlardan ve hangi yöntemlerle ediniliyor?
- Birimler / Komisyonlar tarafından kadın örgütleri ve haksahipleri ile düzenli bilgi paylaşılıyor mu? Bilgi paylaşımının koşulları nedir?

1.3.Belediye Meclisleri'nde Kadınların Temsili

İzleme Soruları:

- Meclis üyesi kadınların toplam üye sayısına oranı nedir?
- Meclis üyesi kadınlar ne kadar süredir seçildikleri bölgede ikamet etmekte?
- Meclis üyesi kadınlar kaçınıcı kez meclis üyesi olarak seçilmişler?
- Meclis üyesi kadınlar kadın örgütleriyle nasıl ilişkililiyor? Toplantılarına / etkinliklerine katılıyorlar mı? Kadın örgütleri ile düzenli istişare yapıyorlar mı? Herhangi bir kadın

örgütü ile ortak çalışma deneyimleri var mı?

- Meclis komisyonlarında kadınların dağılımı nedir?

1.4 Belediyenin Danışma Kurulları

İzleme Soruları:

- Belediyenin danışma mekanizmaları (kent konseyleri, kadın meclisleri, sivil toplum danışma kurulları, vs.) var mı, varsa nasıl işliyor?
- Son bir yıl içinde yapılan danışma toplantıları nasıl gerçekleşti (konusu, süresi, hangi yolla duyurulduğu, katılan kadınların toplam katılımcıya oranı)?
- Danışma süreçlerinde farklı özelliklere ve ihtiyaçlara sahip kadınların temsiliyeti (engelli kadınlar, göçmen kadınlar, vb.)gerçekleşti mi?

1.5. Eğitim ve Farkındalık Çalışmaları

İzleme Soruları:

- Irkçılık, ayrımcılık, toplumsal cinsiyet vb konularında eğitimler düzenleniyor mu? Düzenleniyorsa bu eğitimlerin süresi ve sıklığı nedir?
- Yerel Yönetimlerin kendi hazırladıkları eğitimlere kadın örgütlerinden katılım sağlanıyor mu? Örneğin toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili düzenlenen bir eğitimin hazırlık ve sunum aşamalarında kadın örgütlerine yer veriliyor mu?
- Düzenlenen hizmet içi eğitimlerin sonuçlarını ölçecek geri bildirim mekanizmaları var mı?
- Eğitimlerin hedef kitleleri kimler? Yöneticiler eğitimlere katılıyor mu? Katılımcılar nasıl belirleniyor?
- Yerel yönetimlerde çalışan kadınların kariyerlerinde yükselmelerine olanak tanıyacak hizmet içi eğitim vs. olanakları var mı?

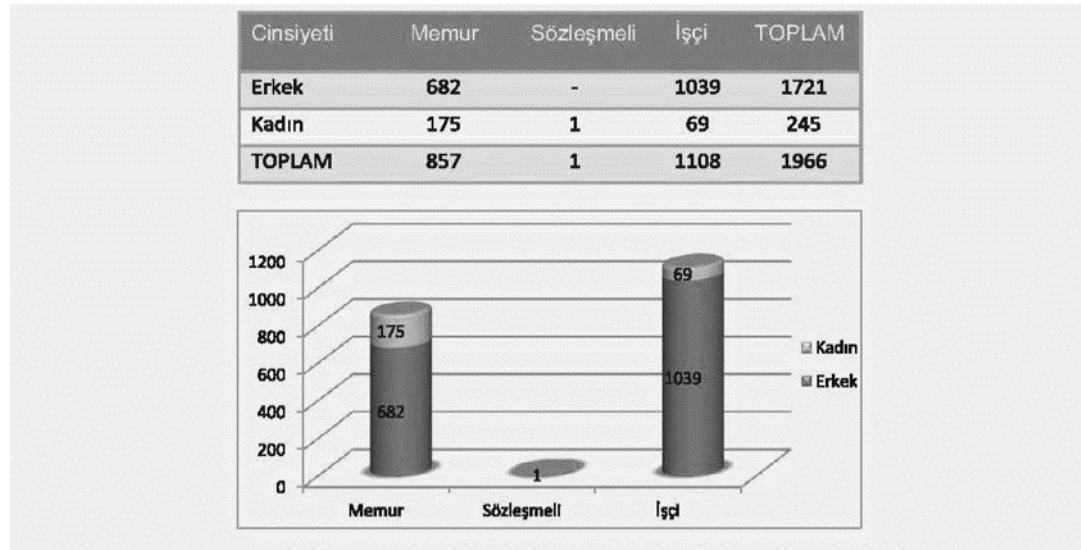
1.6. Politika Belgelerinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

İzleme Soruları:

- Toplumsal cinsiyet anaakımlaştırmasına (yani belediyenin tüm hizmetlerinin cinsiyet eşitliği bakışı ile gözden geçirilerek geçici özel önlemler ve destek politikaları kanalıyla tüm plan, politika, karar ve uygulamalar dahil edilmesi) ve tüm kadınları kapsamasınadair yerel politika belgeleri mevcut mu?
- Belediye'nin kendi çalışanları için kreş, gündüz bakım evi ve yaşlı bakımı için bir politikası var mı veya çalışanlarına bunun için parasal destek sağlıyor mu, planlıyor mu?

Teşkilat yapısı ve işleyiş bakımından Adana Büyükşehir Belediyesi

Adana Büyükşehir Belediyesi'nin teşkilat yapısına ilişkin bilgilere Belediye'nin 2013 yılı faaliyet raporundan ulaştık. Aşağıdaki tabloda görüldüğü üzere toplam 1966 Belediye personelinin sadece 245'ini kadınlar oluşturuyor. Memur kadrosunda bulunan 682 personelin 175'i, işçi kadrosundaki 1039 personelin ise sadece 69'u kadın.

Tablo 1: Adana Büyükşehir Belediyesi İnsan Kaynakları Cinsiyet Tablosu²

Tabloda görüldüğü üzere kadın çalışanlar toplam çalışanlar içinde %12.46 gibi düşük bir oranda kalıyor. İşçiler arasında bu oranın daha da düşük olması belediyenin işçi istihdam ederken kimi işleri kadınların yapmasının uygun olmayacağı gibi bir algıyla (cinsiyete dayalı iş bölümü) hareket ettiği izlenimi veriyor. Belediye tarafından personelin ve yönetici kadronun cinsiyete göre dağılımı hakkında daha geniş bilgi sunulmadığı için bu politikaları daha ayrıntılı değerlendiremedik.

Adana Büyükşehir Belediyesi 2016 Faaliyet Raporu³ incelendiğinde insan kaynakları bölümünde yer alan Belediye personel sayıları cinsiyete göre ayrıştırılmamıştır. Personelin kadro durumları yanında sadece öğrenim durumlarına ve yaşa göre ayrıştırma yapılmıştır.

Belediye’de cinsiyet eşitliğine dair birimlerin bulunup bulunmadığı ve işlevselliklerine dair 29.08.2014 tarihinde verdiğimiz bilgi edinme dilekçesine 22.09.2014 tarihli Yazı İşleri ve Kararlar Daire Başkanlığı’ndan gelen cevap (Bkz. Ek 1-a):

“İlgi dilekçeniz ile sormuş olduğunuz cinsiyet eşitliğine dair birim belediyemizde bulunmamakta olup, İhtisas Komisyonlarımız arasında Kadın Erkek Eşitlik komisyonu bulunmaktadır. Bu komisyonun 9 (dokuz) üyesi meclis üyeleri arasından seçilmiştir ve bağımsız bir bütçesi yoktur. Büyükşehir Belediye Meclisinin Kadın Erkek Eşitlik Komisyonuna havale etmiş olduğu evrakları inceleyip karara bağlar.”

Adana Büyükşehir Belediyesi’nde 79 meclis üyesinden sadece 1’i kadındır. Belediye Meclisi’nde kadınların temsiline ilişkin bilgi almak üzere Büyükşehir Belediyesi AKPartili kadın Meclis üyesi Aysun Kocabaş ile yüzyüze görüşme gerçekleştirdik.

Bu görüşmede, Adanalı olan Kocabaş kadın örgütleri ile bir ilişkisinin olmadığını ve ilk kez seçildiğini belirtti. Kadın-Erkek Eşitlik Komisyonu ve Plan-Bütçe Komisyonu üyesi olan Aysun

² Adana Büyükşehir Belediyesi 2013 Faaliyet Raporundan alınmıştır.

³ Adana Büyükşehir Belediyesi 2016 Faaliyet Raporu <http://www.adana.bel.tr/faaliyet-raporlari/>

Kocabaş, Eşitlik Komisyonu'nun aktifleşmesi için kadın örgütleri ile beraber çalışmak istediğini vurguladı.⁴ Ayrıca, 8 Mart'ta kendisine bir günlük Belediye Başkan Vekilliği önerilmiş, o da bunu bir basın açıklaması ile reddetmiş.⁵

Adana Büyükşehir Belediyesi Kent Konseyi altında Kadın Meclisi var. Kadın Koalisyonu bileşeni olan örgütler de bu Meclisin üyesi.

Teşkilat Yapısı ve İşleyiş Bakımından Seyhan Belediyesi

Seyhan Belediyesi'nin teşkilat yapısını izlemeye yönelik 03.11.2014 tarihli bilgi edinme dilekçemize İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü tarafından verilen cevap (Bkz. Ek 2-p).

Tablo 2: Seyhan Belediyesi Personel Dağılımı

	KADIN	ERKEK	TOPLAM
Başkanlığa Bağlı			
İç Denetim Birim Bşk.	-	3	3
Hukuk İşleri Müdürlüğü	2	5	7
Teftiş Kurulu Müd.	-	1	1
Özel Kalem Müdürlüğü	9.	7_	16
Toplam	11	16	27
Başkan Yardımcısı: Türkan EŞLİ			
Mali Hizmetler Müd.	34	52	86
Basın Yav.ve Halkla İlis. Müd.	2	4	6
İnsan Kaynakları ve Eğitim Müd.	10	7	17
Yazı İşleri Müd.	6	6	12
Sosyal Yardım İş. Müd.	4	5	9
Zabıta Müd.	17	62	79
Ruhsat ve Denetim Müd.	11	7	18
Toplam	84	143	227
Başkan Yardımcısı: Aydın USLUPEHLIVAN⁶			
Emlak ve İstimlak Müd.	21	25	46
İmar ve Şehircilik Müd.	17	21	38
Fen İşleri Müd.	7	33	40
Park ve Bahçeler Müd.	8	52	60
Yapı Kontrol Müd.	1	12	12
Toplam	54	143	197
Başkan Yardımcısı: Kadir OZDEMİR			
Bilgi İşlem Müd.	5	10	15

⁴AKP Meclis Üyesi Aysun Kocabaş ile yüzyüze görüşme AKDAM İzleme Grubu üyeleri tarafından gerçekleştirildi.

⁵<http://www.adananinsesi.com/haber/aysun-kocabas-baskan-vekilligini-iade-etti-11073.html>

⁶Başkan yardımcısı Aydın Uslupehlivan'ın 2015 yılında gerçekleşen Genel Seçimler ile milletvekili olması ile yerine Ulaş Toros atanmıştır.

Belediye Tiyatro Müd.	-	5	5
Kültür ve Sosyal İşler Müd.	2	8	10
Strateji Geliştirme Müd.	4	-	4
İşletme ve İştirakler Müd.	4	61	65
Destek Hizmetleri Müd.	1	6	7
Temizlik İşleri Müd.	3	14	17
Çevre Koruma ve Kont. Müd.	5	21	36
Toplam	24	135	159
Başkan Yardımcısı: Gültekin GENÇ			
Etüd Proje Müd.	-	1	1
Plan Proje Müd.	-	1	1
Kütüphane Müd.	-	1	1
Dış İlişkiler Müd.	-	1	1
Toplam		4	4

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere Seyhan Belediyesi'nde memur, sözleşmeli personel, işçi, geçiçi işçi kadrolarında, **173 kadın, 441 erkek** olmak üzere **614 personel** çalışıyor. Bu da belediye çalışanlarının toplamda %28.17'sinin kadın olduğunu göstermekte. çbelediye başkan yardımcısından birinin kadın olmasını olumlu buluyoruz. Fen İşleri, Park Bahçeler, Etüd Proje gibi kimi birimlerde kadın istihdamının az olması cinsiyete dayalı iş bölümünü işaret etmekle birlikte, teknik birimlerde kadın çalışanlara yer veriliyor oluşu kısmen olumlu sayılabilir.

Seyhan Belediyesi 2016 Faaliyet Raporu'nda⁷ Belediye personeline ilişkin veriler cinsiyet temelli ayrıştırılmayarak sadece eğitim durumu ve yaşa göre dağılım yapılmıştır.

Seyhan Belediyesi'nde 45 Meclis yesi bulunuyor. Bu yelerin parti ve cinsiyete göre dağılımı şöyle:⁸

- 20 ye CHP - kadın ye 4 % 20 kadın
- 12 ye AKP - kadın ye 3 %25 kadın
- 10 ye MHP - kadın ye 0 % 100 erkek
- 3 ye HDP - kadın ye 2 %63 kadın

Seyhan Belediyesi Meclis oturumlarında söz alan kadın meclis üyelerinin (01.01.2015 - 31.12.2015) konuşma süreleri de aşağıdaki gibidir⁹:

Toplam Konuşmalar:

Berfu SALICI YAKIT :**40** dk.
 Leyla UYAR :**16** dk.
 Serap TORUN :**15** dk.

⁷ Seyhan Belediyesi 2016 Faaliyet Raporu <http://www.seyhan.bel.tr/2016-yili-faaliyet-raporu.pdf>

⁸ Seyhan Belediyesi İzleme Grubu'nu oluşturan KA-DER Adana şubesi ve SEKAD yeleri raporundan alınmıştır.

⁹ Kadın yelerin kullandığı söz sresinin toplam söz süresine oranı, siyasi alanda kadınlara tanınan alanın resmedilebilmesi için iyi bir göstergedir. Ancak, söz konusu çalışmayı yaparken meclis üyelerinin toplam söz süresine ilişkin güvenilir bir bilgiye ulaşamadığımız için sadece bu bilgiye bakarak sağlıklı bir değerlendirme yapmamız mümkün olmamıştır.

Saniye SEÇGİN	:6 dk.
Elif UZUN	:6 dk.
Yelda YURT	:4 dk.
Yasemen ÇELİK	:2dk.

Belediye'nin danışma kurulları konusunda Seyhan Belediyesi'ne 03.11.2014 tarihinde sunulan bilgi edinme dilekçesine Basın ve Yayın Halkla İlişkiler Müdürlüğü tarafından verilen cevap (Bkz. Ek 2-d):

"(...)danışma kurulları ile ilgili 2014 yılı içerisinde müdürlüğümüzce yapılan bir çalışma bulunmamaktadır. Ancak Belediyemiz 2015-2019 Stratejik planı doğrultusunda hazırlanan 2015 yılı Performans Programında Kent Konseyi oluşturulması hedeflenmiş ve yerel katılım mekanizmalarının güçlendirilmesi amaçlanmıştır. Konuyla ilgili 2015 yılı içerisinde Seyhan Kent Konseyi bünyesinde Danışma Kurulları oluşturulması hedeflenmektedir."

Cevapta belirtilen hedef doğrultusunda 2015 yılının Aralık ayında Seyhan Belediyesi altında Kent Konseyi oluşturulduğunu tespit ettik. 2017 Ocak ayında ise Seyhan Belediyesi Kent Konseyi Kadın Meclisi kuruldu. Seyhan Belediyesi birim sorumluları ile yaptığımız yüzyüze görüşmelerde¹⁰ Halk Masası (şikâyet masası) adı altında, gelen vatandaşların şikâyetlerinin, taleplerinin, dileklerinin alındığı ve ilgili müdürlüklere bilgi aktarıldığı hizmet mekanizmasından söz edildi. Aynı zamanda bu raporun yayına hazır hale getirildiği Mayıs 2018 itibarıyla Seyhan Belediyesi'nde bir Eşitlik Birimi kurulmuştur. 8 Mart 2017 tarihinde Strateji Geliştirme Müdürlüğüne bağlı kurulan birimin 3 personeli ve ilgili müdürlük altında bütçesi bulunmakta. Birim çalışmalarının sonuçlarını önümüzdeki dönemde izlememiz ve değerlendirmemiz mümkün olabilecektir.

Yerel yönetim personeli ve seçilmişler tarafından yürütülen ırkçılık, ayrımcılık, toplumsal cinsiyet vb. ilişkin eğitim ve farkındalık faaliyetlerine yönelik Seyhan Belediyesi'ne verdiğimiz 03.11.2014 tarihli bilgi edinme dilekçesine cevap verilmedi.

Seyhan Belediyesi birim sorumluları ile yapılan yüzyüze görüşmelerde¹¹ hizmet içi eğitimlerin mevcut olduğu ama çok vurgulanmadığı, bu eğitimlerin yıl içinde, birkaç defa yapıldığı ve yerel yönetim, mali hizmetler konusunu ilgilendiren dersler ile sınırlı kaldığı söylendi.

Teşkilat Yapısı ve İşleyiş Bakımından Çukurova Belediyesi

Belediye Teşkilat Yapısı konusunda 03.11.2014 tarihinde verilen bilgi edinme dilekçesine İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü'nden gelen 10.02.2015 tarihli cevap (Bkz. Ek 3-a):

"İlgilide Kayıtlı rapor ile istenilen Belediyemizde çalışan bayanların dağılımları ile ilgili bilgi istenilmektedir. Belediyemiz Yazı İşleri Müdürlüğü:5, Özel

¹⁰Seyhan Belediyesi İzleme Grubu'ndan TKB Adana ve Seyhan Şubeleri'nin yüzyüze görüşme yaptığı birimler:

- Seyhan İlçe Belediyesi Bşk. Yard. Türkan EŞLİ
- Seyhan İlçe Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Müd.
- Evrak-Kayıt Birimi - Berrin GÖRGÜN
- Seyhan İlçe Belediyesi İnsan Kaynakları ve Eğitim Müd. – Samime AYBAR

Seyhan İlçe Belediyesi İşletme ve İştirakler Müd.- Cengiz AYTEK

¹¹Bkz. dipnot 5

KalemMüdürlüğü:6, İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü: 6, Dış İlişkiler Müdürlüğü: 0, Bilgi İşlem Müdürlüğü:7, Mali Hizmetler Müdürlüğü:26, Teftiş Kurulu Müdürlüğü:0, Hukuk İşleri Müdürlüğü:4, Destek Hizmetleri Müdürlüğü:1, Ruhsat ve Denetim Müdürlüğü:4, Fen İşleri Müdürlüğü:7, İmar ve Şehircilik Müdürlüğü: 7,Zabıta Müdürlüğü: 7, Park ve Bahçeler Müdürlüğü: 8, Temizlik İşleri Müdürlüğü:1,Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğü:3, Sağlık İşleri Müdürlüğü:2, Veteriner İşleri Müdürlüğü: 2, Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü:5,Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü:6,Emlak ve İstimlak Müdürlüğü:4, Basın Yayın ve Halkla İlişkilerMüdürlüğü: 3,Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü:1, ,Belediye Tiyatro Müdürlüğü:1 Yapı Kontrol Müdürlüğü:0, . Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü:0, Kütüphane Müdürlüğü:0 Kentsel Tasarım Müdürlüğü:0, EtütProje Müdürlüğü: 0 kadın çalışanımız bulunmaktadır. Belediyemizde 88 memur kadın, 10 sözleşmeli kadın çalışanımız, 30 kadrolu işçi çalışanımız bulunmaktadır.”
“Çukurova Belediyesi’nde 30 müdürlükten 9 kadın müdürlük bulunmaktadır(3 Kişi Müdür Vekili).”

Yukarıda sunulan bilgide toplam çalışan sayısına yer verilmediği için belediyenin cinsiyete dayalı iş bölümü konusundaki bakışı hakkında burada değerlendirme yapamıyoruz. Müdür kadrosunda çalışanlar incelendiğinde, vekâleten göreve bakanlar da dahil, %30 oranında kadın müdür olduğunugörüyoruz. İdeal olmamakla birlikte bu oran beklentileri asgari ölçüde karşılıyor. Bu müdürlüklerin hangileri olduğunun bilinmesi, cinsiyet politikalarını daha kapsamlı değerlendirmemizi sağlayacaktır. Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü’nde kadın çalışan olmamasınınçok ciddi bir sıkıntı olduğunu düşünüyoruz. Benzer şekilde kentsel tasarım biriminde kadın çalışan olmaması da bir eksikliktir. Bir diğer dikkat çeken husus da Belediye tarafından **“bayan çalışan”** ifadesinin kullanılmasının tercih edilmiş olmasıdır. Bu kelime seçimi toplumsal cinsiyet eşitliği çalışmalarının henüz Belediye içinde yeterli ölçüde sahiplenilmediği izlenimi doğuruyor.

Çukurova Belediyesi 2016 yılı Faaliyet Raporu incelendiğinde¹² ise mevcut personel cinsiyete göre ayrıştırılmıştır. Buna göre mevcut personelin memurlardan %32’si, sözleşmeli personelden %44’ü, işçilerden %23’ü ve geçici işçilerden %50 kadın personelden oluşmaktadır.

STATÜSÜ	Kadın	Erkek	Toplam	Norm Kadro
Memur	79	172	251	797
İşçi	26	85	111	397
Geçici İşçi	3	3	6	6
Sözleşmeli Personel	27	34	61	61
Genel Toplam	135	294	429	1243

¹² <http://www.cukurova.bel.tr/images/2012/etc/faaliyet2016.pdf>

Çukurova Belediyesi'nde bulunan 37 Meclis üyesinin 7'si kadındır. Çalışma kapsamında, bu üyeler arasından dörtmeclis üyesi kadın ile yüzyüze görüşme yaptık.¹³Görüştüğümüz meclis üyelerinden biri MHP, üçü ise CHP üyesidir.Bu görüşmelerden edindiğimiz bilgilere göre:

- İki CHP üyesi, seçildikleri bölgede, diğer iki üye ise seçildikleri bölge dışında oturuyor.Her ne kadar bu çalışma kapsamında sadece kadın meclis üyelerine ilişkin böyle bir sorgulamaya gitmiş olsak da; genel olarak, seçilmişlerin seçildikleri bölgede yaşamaları, bölgeyi tanımaları ve bölgede faaliyet gösteren sivil örgütlenmelerle ilişki içinde olmaları, o bölgede yaşayanlarınsıkıntı ve ihtiyaçlarını belediye meclis gündemine taşıyabilmeleri ve etkin bir yerel siyaset yapabilmeleri için önemlidir. Yerel siyasetin içinden gelen, kadın örgütleri ile ilişki içinde olan kadınlar yerine bölgenin dışından ve sivil topluma uzak kadınların siyasette öne çıkarılması, kadınların, kız çocuklarının ve kadın sivil toplum örgütlerinin siyasi alanda temsili açısından önemli bir sıkıntı yaratmaktadır. Sonuçları itibariyle erkek egemen siyasetin kadınlar üzerindeki belirleyiciliği biçiminde yansıyor, kadınlar arası gerilim ve çatışmayı körükleyebiliyor. Hatta partinin kendi kadın örgütlenmesini/kadın kollarını dışarda bırakan bir tasarruf, parti içinde kadın kollarını etkisiz yetkisiz, dar bir alana hapseden bir yaklaşımın egemen kılınmasına yol açabiliyor.
- İki üyenin kadın örgütlerine üyeliği ve çalışmalarına katılımı mevcut olmakla beraber, diğer üyelerin böyle bir ilişkileneşmesi yok.
- Kanunlar Komisyonu, Plan Bütçe Komisyonu, Encümen,Ulaşım Komisyonu, Trafik Komisyonu, Sağlık Komisyonu, Halkla İlişkiler Komisyonu, Gençlik ve Spor Komisyonu, AB Dış İlişkiler Komisyonu, Kentsel Dönüşüm Komisyonu, Deprem ve Afet Komisyonu üyeleri arasında kadın meclis üyesi yok.
- Kadın-Erkek Eşitliği Komisyonu'nda üç kadın üye var. Özel Kalem'den alınan bilgiye göre kurulduğu 8 Mart 2012'den izlemenin yapıldığı Kasım 2014'e kadar hiç toplantı alınmamış.Meclis gündemlerine baktığımızda ise 2015 yılı itibarı ile Komisyon'un rapor sunmaya başladığını görüyoruz.

2014-2015 yılları arasında Çukurova Belediyesi meclis oturumlarında söz alan kadın meclis üyelerinin toplam söz hakkı sayısı incelendiğinde aşağıdaki tablo ile karşılaşıyoruz. Tabloda da görüldüğü üzere kimi kadın üyelerin hiç söz almamış ya da oturumlara sadece çok kısıtlısüre katkısunmuş olması meclis atmosferinin erkek egemen yapısı açısından endişe vericidir.

Fatma Arguz	CHP	21
Aslı Çelik	AKP	19
Ayça Katlav	MHP	5
Gülten Baydemir	CHP	5
N.Pınar Ünlü	CHP	3
Nuray Yılmaz	CHP	2
Çiğdem Eren	CHP	0

¹³Görüşmeleri Çukurova Belediyesi İzleme Grubu'nu oluşturan EVKAD ile ÇYDD Çukurova Şubesi üyeleri gerçekleştirmiştir.

Belediye'nin danışma kurulları hakkında 03.11.2014 tarihli bilgi edinme dilekçemize Basın ve Yayın Halkla İlişkiler Müdürlüğü tarafından 10.02.2015 tarihinde verilen cevap(Bkz. Ek 3-b):

“Çukurova Belediyesi olarak Danışma Kurulu ile ilgili yapılan çalışmalar aşağıya çıkarılmıştır: Fikir, düşünce ve projeleriyle topluma yön veren sivil toplum örgütleri, meslek odaları, TMMOB bünyesindeki odalar, akademisyenler, sanatçılar ve kültür-sanat dernek ya da vakıflarının yöneticilerinden oluşan bir Danışma Kurulu oluşturulmuştur.

Bu oluşum, Çukurova Belediye Başkanı Soner Çetin'in henüz adayken geliştirdiği bir projedir. Amaç; fikirleri ortaya koyup uygulanabilir olanları projeye dönüştürerek hayata geçirmektir. Üç ayda bir kez yapılan Danışma Kurulu üçüncü buluşmasını Şubat 2015'in üçüncü haftasında yapacaktır. Toplantılarda yapılan konuşma ve tartışmalar olduğu gibi deşifre edilerek tüm katılımcılara daha sonra e-posta yoluyla ayrıca bildirilmektedir. Danışma Kurulu'nda kadınlara yönelik EVKAD- KADER- İŞKAD- ÇÖZDER gibi kurumlar yer almaktadır. Belediye olarak bu kurumlarla istişare halindeyiz.”

Yukarıda da belirtildiği üzere, danışma kurulunda kadın örgütlerinin yer alıyor olması önemlidir. Kadın örgütleri arasında sıralanan ÇÖZDER, Çukurova Özürlüler Derneği olup kadın örgütü değildir.

Çukurova Belediyesi, 2016 yılının Ekim ayında¹⁴ Kadın Sohbet ve Dayanışma Evi'nin açılışını yapmıştır. Türkiye'de bir ilk olarak lanse edilen Dayanışma Evi'nin adının önünde neden “Kadın Sohbet” ibaresinin geçtiği ise bir soru işareti olarak karşımıza çıkmaktadır.

Teşkilat Yapısı ve İşleyiş Bakımından Yüreğir Belediyesi

Yüreğir Belediyesi teşkilat yapısı hakkında 16.03.2015 tarihinde verdiğimiz bilgi edinme dilekçesine Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü tarafından 24.04.2015 tarihinde verilencevap (Bkz. Ek 4-a, Ek 4-a1):

“İlgili dilekçelerinizde belirtmiş olduğunuz birçok bilgi talebiniz 5393 Sayılı Belediyeler Kanunu gereğince, Belediye Başkanlığımız yetkisi dahilinde değildir...Teşkilat yapılanmamızda ve personel alımlarımızda kadına karşı cinsiyet ayrımcılığı kesinlikle yapılmamaktadır.

- *Belediyemizin çeşitli birimlerinde 3 kadın müdür görev almaktadır. Kadın Başkan Yardımcımız bulunmamaktadır.*
- *Toplam Meclisi Üyesi Sayısı:37, Kadın Meclis Üyesi Sayısı:3”*

Verilen cevaptaki sınırlı bilgiyle sağlıklı bir değerlendirme yapmak pek mümkün görünmüyor.Ne yazık ki Belediye bilgi paylaşımında yeterince açıkve hevesli davranmadı. Ancak, hiç kadın başkan yardımcısı olmaması cinsiyet ayrımcılığının bir yansıması olarak

¹⁴ <http://www.hurriyet.com.tr/cukurovaya-kadin-sohbet-evi-40246682>

düşünülebilir. Belediye çalışanları içindeki kadın oranını ya da müdürler arasındaki kadın oranını mevcut bilgiyle tespit etmemiz mümkün olmadı.

Yüreğir Belediyesi 2016 Faaliyet Raporu'nda¹⁵ personel bilgileri cinsiyete göre ayrıştırılmıştır. Memur, işçi ve sözleşmeli toplam personel sayısı 291'dir. Kadın personel sayısı ise %17'dir.

Yüreğir Belediyesi'nde 37 Meclis üyesinden 3'ü kadın. Tamamı AKParti üyesi olan meclis üyesi kadınların yer aldığı komisyonlar İnsan Hakları, Deprem ve Doğal Afetler, Halkla İlişkiler, Kanunlar ve Kentsel Dönüşüm'dür. Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'nda 3'ü kadın toplam 5 üye bulunuyor.

Belediye danışma kurulları hakkında 16.03.2015 tarihinde verdiğimiz bilgi edinme dilekçesine Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü tarafından 24.04.2015 tarihinde verilen cevap(Bkz. Ek 4-a2):

“Belediyemize gelen vatandaşlarımızı karşılayan sorunlarına yardımcı olan Beyaz Masa birimimiz bulunmaktadır.”

Verilen cevap, Belediye'nin katılımcı süreçlere yeterince hâkim olmadığını ve kadın örgütleri de dahil sivil toplum örgütleri ile sınırlı iletişim içinde olduğunu düşündürüyor. Sorularda kastedilen vatandaşa bilgi veren yapıların varlığı değil, Belediye'nin karar ve politika süreçlerinde kadınları ve kadın örgütlerini dahil ettiği yapıların olup olmadığıdır. Belediye'nin Kent Konseyini işler hale getirip getirmediğini ve aktif bir Kadın Meclisi bulunup bulunmadığını da soruya verilen cevaptan anlayamıyoruz. İnternette yaptığımız aramalarda Yüreğir Belediyesi altında bir Kent Konseyi Kadın Meclisi'nin kurulduğunu tespit edebilsen de kadın örgütleri olarak bu meclisin aktif olmadığını biliyoruz.

Teşkilat Yapısı ve İşleyiş Bakımından Adana Büyükşehir, Seyhan, Çukurova, Yüreğir Belediyeleri:

Yukarıda sıralanan bilgiler incelendiğinde belediyelerde çalışan kadın oranının çoğu zaman asgari düzey olan %30'un altında kaldığı, cinsiyete dayalı iş bölümünün yaygın olduğu ve kadın yöneticilerin yok denecek kadar az olduğunu gördük.

Eşitlik birimleri, Adana için önemli bir ihtiyaç. İncelenen belediyeler arasında sadece Seyhan Belediyesi'nde bir Eşitlik Birimi kurulmuştur. Oysa gerek kadınlara nitelikli hizmet sunumu için gerekse belediye içinde toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının ve eşitlik bakışının / dilinin yaygınlaşabilmesi için bu birimler elzemdir. Belediye meclislerinde ise eşitlik komisyonları yaygın olarak bulunmakla birlikte eldeki verilere göre, ne bu komisyonların ne de kadın üyelerin yeterince aktif olabildiğini, varlık gösterebildiğini söylemek mümkün. Bu nedenle eşitlik komisyonlarının ve belediye meclislerinde görev yapan kadın üyelerin güçlenmeleri ve kadın örgütleri ile daha kurumsal, sistematik ilişkiler kurabilmeleri çözüm bekleyen öncelikli alanlar arasındadır.

¹⁵ <http://www.yuregir.bel.tr/Images/Kutuphane/2361FAAL%C4%B0YETRAPORU2016.pdf>

İncelenen belediyelerin katılımcı belediyeçiliğe dair farklı bakışları/yaklaşımları söz konusudur. Kimi belediyeler Kadın Meclisleri kurmuş olsalar da bu meclislerin karar ve politikaları ne ölçüde etkileyebildikleri sorusu cevapsız kalıyor. Kent konseyi kadın meclislerinin üyelerine ilişkin bilgiye sadece Adana Büyükşehir Belediyesi web sayfasında yer verilmiş, çalışmalara ilişkin bilgi hiçbir belediyenin web sayfasında görülememiştir. Tüm bu bilgiler ışığında, kadın örgütlerini de içine alan etkin danışma mekanizmalarının (kent konseylerinin kadın meclisleri de dahil) oluşturulmasının ve yaygınlaştırılmasının acil eylem alanları arasında olduğunu düşünüyoruz.

Yerel Yönetimlerde “Toplumsal Cinsiyet Anaakımlaştırılması¹⁶” ile ilgili bilgi edinme dilekçelerimize dört belediyeden de yanıt alamadık. Bu durum anaakımlaştırma kavramının henüz yerel yönetimler tarafından anlaşılamadığını düşündürdü. Dolayısıyla Adana’da incelediğimiz belediyelerin bu soruya cevap vermemiş olmalarını bu içerikte hiç çalışma yapmıyor olmalarına değil, kavrama yabancı olmalarına bağlamayı daha doğru bulduk.

2. Belediye Plan ve Bütçeleri:

Bu bölüm kapsamında, belediyelerin kentsel veri toplama yöntem ve süreçlerini, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme çalışmalarını ve stratejik planlama yöntem ve çıktılarını aşağıda sıralanan sorularla inceledik.

2.1. Kent Veri Toplama

İzleme Soruları:

- Kente ilişkin cinsiyete göre ayrıştırılmış bir veri toplama sistemi var mı?
- Farklılıkları gözetken (engelli, göçmen, yaş alan, çocuklu kadınlar, diğer...) bir veri toplama sistemi var mı?
- Veriler en küçük yerleşim birimi ölçeğinde (örneğin sokak, mahalle bazında) toplanıyor mu?
- Toplanan veriler belediye sınırları içinde kalan kayıt dışı yerleşim alanlarına yönelik bilgileri de kapsıyor mu?

2.2. Belediye Bütçesi Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Sağlamaya Yönelik Faaliyetlerin Yıllık Harcamalara Oranı

İzleme Soruları:

- Belediye bütçesi ve içindeki kalemler toplumsal cinsiyete duyarlı olarak mı hazırlandı?
- Mevcut bütçeden toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınlara yönelik çalışmalara ayrılmış bir pay var mı?

¹⁶ 1997 yılında toplanan Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi toplumsal cinsiyeti anaakımlaştırmayı şöyle tanımlamıştır:

“... yasal düzenlemeler, politika ve programları da kapsamak üzere, planlanan herhangi bir hareketin kadınlar ve erkekler açısından doğuracağı sonuçların belirlenmesi ve değerlendirilmesi sürecidir. Kadınların ve erkeklerin sorunlarının ve deneyimlerinin, ekonomik, politik ve sosyal tüm alanlarda, politika ve programların tasarlanması, uygulanması ve izlenmesinin bütünsel bir boyutu haline getirilmesini, böylece kadınların ve erkeklerin eşit fayda sağlamasını ve eşitsizliğin ortadan kaldırılmasını amaçlayan bir stratejidir.”

- Bütçe oluşturulurken kadın örgütlerinden görüş alınıyor mu?
- Kadınlara yönelik çalışmalar belirli hedefler / amaçlar altında mı ifade ediliyor yoksa tüm belediye hizmetleri planlanır / bütçelenirken kadınların ihtiyaç ve talepleri yansıtılıyor mu?
- Kadınlara yönelik gerçekleştirilen çalışmalar varsa, bu çalışmalar belediye tarafından (varsa ilgili Eşitlik Birimi tarafından) gruplandırılarak raporlanıyor mu?

2.3. Stratejik Plan

İzleme Soruları:

- Belediye Stratejik Planı nasıl bir yöntemle oluşturuldu? Sivil toplum örgütlerinin, kadın örgütlerinin ve ilgili diğer paydaşların sürece katılımları sağlandı ve görüşleri alındı mı? Toplumsal cinsiyete duyarlı katılımcı bir süreç izlendi mi?
- Belediyenin stratejik planı toplumsal cinsiyet eşitliğini gerçekleştirmeyi hedefleyen bölümler içeriyor mu?
- Belediye tarafından yapılmış bir Eşitlik Eylem Planı var mı?

Belediye Plan ve Bütçeleri Bakımından Adana Büyükşehir Belediyesi

Adana Büyükşehir Belediyesi'nden, kentte veri toplamaya ilişkin 29.08.2014 tarihli bilgi edinme dilekçemize 05.09.2014 tarihli yazı ile Genel Sekreter Yardımcısı tarafından cevap verildi (Bkz. Ek 1-b):

“İlgi yazınızla maddeler halinde talep edilen istatistikî veriler, ilgisi nedeniyle kurumumuz diğer birimleri ile yapılan görüşmeler ve çalışmalar neticesinde; Adana Büyükşehir Belediyesi bünyesinde talep ettiğiniz bilgiler ve veriler bulunmamaktadır”

İzleme sorularına verilen cevaptan Adana Büyükşehir Belediyesi'nin kentsel veri toplamadığı anlaşıyor. Bu durum ya ciddi bir sorunu işaret ediyor ya da belediyenin izleme sorularını tam olarak anlayamadığını gösteriyor. Kentsel veri, hangi yolla toplanıyor olursa olsun, etkin ve kent sınırlarında yaşayan herkes tarafından erişilebilir hizmet sunumunun en temel adımıdır. Dolayısıyla kim, nerede, nasıl yaşıyor, neye ihtiyacı var, ne sorunu var, bilmenin de en temel yoludur.

Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme Çalışmaları konusunda 29.08.2014 tarihinde verdiğimiz bilgi edinme dilekçesine, belediye 03.09.2014 tarihli yazı ile cevap verdi (Bkz. Ek 1-c):

“5393 Sayılı Belediye Kanunu 61. Maddesi “Belediyenin stratejik plânına ve performans programına uygun olarak hazırlanan bütçe, belediyenin malî yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösterir, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin verir. Bütçeye ayrıntılı harcama programları ile

finansman programları eklenir. Bütçe yılı Devlet malî yılı ile aynıdır. Bütçe dışı harcama yapılamaz. Belediye başkanı ve harcama yetkisi verilen diğer görevliler, bütçe ödeneklerinin verimli, tutumlu ve yerinde harcanmasından sorumludur.” Denilmektedir. Kurumumuzun 2015 Mali yılı bütçe çalışmalarına başlamış olup; 04.06.2014 tarih ve 1283sayılı yazısı ile birimlere bütçe çağrısında bulunulmuştur. 01.01.2005 tarihinden itibaren Mahalli İdarelerde Analitik Bütçe kullanılmaya başlanmış olup, Analitik Bütçe sınıflandırılmasında, Kurumsal, Fonksiyonel, Finansman ve Ekonomik sınıflandırma yapılabilmektedir. Analitik bütçe sınıflandırılmasında toplumsal cinsiyet kalemi bulunmamaktadır. Vatandaşa hizmet üreten bir kurum olarak Belediyemiz her bir vatandaşını eşit birer birey olarak görmektedir. Vatandaş odaklılık ve bütünleştirici bir belediye olmak ilkelerimiz arasında yer almaktadır. Bütçe; Performans Programına bağlı olarak, Performans Programı da Stratejik Plan ile entegre olarak hazırlanmaktadır. Stratejik Plan oluşturulurken sivil toplum örgütleri ile Kent Konseyi aracılığı ile bir araya gelinmiş beklenti ve önerileri alınmıştır. Bütünleştirici ve bağlayıcı ilkeler göz önüne alınarak Belediye Mali Yılı bütçesi oluşturulmaktadır.”

Adana Büyükşehir Belediyesi’nin cevabında yer alan “her vatandaşa eşit hizmet sunumu” ne yazık ki çoğu durumda herkese aynı hizmetin sunumu anlamına geliyor. Bu da kentin sunduğu kaynaklara, fırsat ve hizmetlere eşit erişemeyenlerin belediyenin hizmetlerinden yararlanmasını iyice güçleştirerek, sonuçta mevcut eşitsizlikleri daha da derinleştiriyor. Bununla ilgili daha ayrıntılı değerlendirmemiz bölüm sonunda yer alıyor. Ancak şunu hatırlatmak isteriz ki; ayrı bütçe kodu bulunmaması belediyelerin kadınlara yönelik faaliyet, strateji ve hedefleri Performans Esaslı Bütçeleme belgeleri olan stratejik plan, performans programı (bütçe) ve faaliyet raporunda belirtmelerinin önünde engel değildir. Bilakis, söz konusu sistem toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme için elverişli bir yapı sunar.

Stratejik Plan ve Planlama Süreci hakkında Adana Büyükşehir Belediyesi’ne sunduğumuz 29.08.2014 tarihli bilgi edinme dilekçesine, belediye 02.09.2014 tarihli yazı ile cevap verdi (Bkz. Ek 1-d):

“5393 Sayılı Belediye Kanunu 41. Maddede “Belediye Başkanı, mahalli idareler genel seçimlerinden itibaren altı ay içinde; kalkınma planı ve programı ile varsa bölge planına uygun olarak stratejik plan ve ilgili olduğu yıl başından önce yıllık performans programı hazırlayıp belediye meclisine sunar” denilmektedir. Kurumumuzun 2015-2019 dönemini kapsayacak “Stratejik Planlama” çalışmaları başlatılmış ve 24.04.2014 tarihli iç genelge ile birimlere duyurulmuştur. Kurumumuzun üçüncü beş yıllık planlama çalışmaları “Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” ile “Kamu İdareleri İçin Stratejik Planlama Kılavuzu” ile belirlenen usul ve esas ve yöntemler doğrultusunda hazırlanmaktadır. Stratejik planımız oluşturulurken sivil toplum örgütleri ile Kent Konseyi aracılığı ile bir araya gelinmiş beklenti ve önerileri alınmıştır.

Vatandaşa hizmet üreten bir kurum olarak Belediyemiz her bir vatandaşını eşit birer birey olarak görmektedir. Vatandaş odaklılık ve bütünleştirici bir belediye olmak ilkelerimiz arasında yer almaktadır. Belediyemiz tarafından ayrıca yapılmış bir Eşitlik Eylem Planı bulunmamaktadır.”

Yukarıdaki cevapta da olduğu gibi, Belediye'nin aslında eşitlikçi olduğunu düşündüğü ama eşitsizlikleri daha da derinleştiren söylemitekrarladığını görüyoruz. Farklı ihtiyaçları olan farklı bireylere / gruplara özelleşmiş hizmet sunumu ayrımcılık değildir; tam tersi, sosyal belediyeciliğin en önemli gereklerindendir. Ayrıca stratejik planlama sürecinde sivil toplumun dahil olması her ne kadar olumlu olsa da; bu süreçte kadın örgütlerinin ve Kadın Meclisi gibi yapıların katılımına özel dikkat gösterilmemiş olması önemli bir eksikliktir.

Adana Büyükşehir Belediyesi, 2015-2019 Yılları Stratejik Plan hazırlık sürecinde¹⁷, plana ilişkin görüş ve önerilerinin alınması amacıyla kamu kurumları, üniversiteler, Adana Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı ilçe belediyeleri, il müdürlükleri, muhtarlıklar, diğer kurum ve kuruluşlar ile sivil toplumörgütlerini de kapsayan “Dış Paydaş Anketi” çalışması yapmıştır.

Belediye Plan ve Bütçeleri Bakımından Seyhan Belediyesi

Bu başlık altında Seyhan Belediyesi'ne iletilen dilekçelerden sadece biri cevaplanmış olup bu da stratejik planlarla ilgili olan 03.11.2014 tarihli bilgi edinme dilekçemizdir. Bu dilekçeye Strateji Geliştirme Müdürlüğü'nden gelen cevap(Bkz. Ek 2-b):

“(...)Belediyemiz 2015-2019 Yılı Stratejik Planında uzun ve orta vadeli planlar da Sivil Toplum kuruluşlarından ve diğer paydaşlardan gelen planlar doğrultusunda sosyal destek projelerine önemli ölçüde yer vermiştir.

Belediyemizin "Sosyal Belediyecilik Esaslarına Uygun Şekilde, Hayatını Normal Yaşam Standartlarından Mahrum Olarak Sürdüren Vatandaşlarımızın İhtiyaçları ve Beklentilerini Karşılama Suretiyle Seyhan Halkının Sosyal Refahının Artırılması" amacıyla

- > Kadın Danışma ve Dayanışma merkezleri oluşturma*
- > Aile Sigortası Projesi' ni uygulama*
- > Vatani Görevde Bulunan Asker Yakınlarına Yardım Sağlama*
- > "Hoş Geldin Bebek Yaşama Sırası Sende" Projesini Hayata Geçirme*
- > Bayramlarda Yoksul Çocukların Giydirilmesi, hedefleri ile özellikle kadınlarımıza yönelik sosyal yardım ve sosyal destek projelerine yer verilmiştir.*

Ayrıca "Kültür, Sanat, Spor ve Eğitim Faaliyetleri ile Seyhan Halkının Sosyal Yaşamının Gelişimine Katkı Sağlanması" amacıyla

- > Seymerlerin Geliştirilmesini Sağlamak*

¹⁷ ABB 2015-2019 Stratejik Plan <http://www.adana.bel.tr/stratejik-plan/>

> 2016 Yılı Sonuna Kadar Kişisel Gelişim Merkezleri Oluşturmak (Sey-Gem) ve Sey-Gem Faaliyetlerine İlişkin Organizasyonlarının Sağlanması

> 2017 Yılı Sonuna Kadar Kariyer Danışma Ofisleri Kurulmasını Sağlamak ve Faaliyetlerinin Organizasyonun Sağlanması

Hedefleriyle kadınlarımıza sosyal olarak hayata katılımının arttırılmasının sağlanması planlanmaktadır.

Bu kapsamda 2015 Yılı Performans Programında

> Kadın haklarına yönelik bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmalarının yapılması

> Toplumsal eşitlik konusunda okullarda bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları yapılması

> Kurum, Birlik, Meslek Odaları ve STK ile birlikte Toplumsal cinsiyet ayrımına yönelik çalıştay düzenlenmesi

> Şiddet gören kadınlarımıza yönelik nakdi ve ayni yardımda bulunulması faaliyetlerine yer verilmiştir.”

Adana ilinde faaliyet gösteren belediyeler arasında stratejik plan ve bütçe konularında en kapsamlı cevabı Seyhan Belediyesi’nden aldık. Her ne kadar stratejik planda kadınlara yönelik çalışmalar olarak sıralanan çalışmaların bir kısmı doğrudan kadın ve kız çocukları ile ilgili olmasa da Belediye’nin özellikle performans programı içinde sıraladığı ve bütçe ayrılmış faaliyetler önemli kazanımlardır. Ancak, kimi yardım çalışmalarının kadınlara yönelik hizmetler altında sıralanmasına özellikle dikkat etmek gerektiğini düşünüyoruz. Yardım temelli çalışmalar ekonomik ve sosyal hakların tesisi için yapıldığı zaman çok önemli olmakla birlikte siyasi kaygılar ile gerçekleştiklerinde etkinliklerini yitirebilmekte, kadınlar başka eşitsiz ilişkilerin aracı haline getirilebilmektedir. Çalışmalara ilişkin daha ayrıntılı bilgimiz olmadığı için kadınlara yönelik sosyal yardım çalışmalarında bu ince ayrımın dikkate alındığını umuyoruz.

Belediye’nin bir Eşitlik Eylem Planı olup olmadığı sorusu cevaplanmadı. Yaptığımız görüşmelerden Eşitlik Birimi’nin kurulma aşamasında olduğunu¹⁸ ve henüz saha çalışması ayağının devam ettiğini öğrendik.

Aynı şekilde stratejik planlama sürecinde kadın örgütlerinin ne derece sürece dahil olduğu da belirtilmedi. Bölüm sonunda belirtilen ilkeler çerçevesinde geliştirilmeye muhtaç olmakla birlikte, cinsiyet eşitlikçi politikaların izlerini taşıması açısından bu çalışmaların planlanması önemli adımlardır.

Belediye Plan ve Bütçeleri Bakımından Çukurova Belediyesi

¹⁸ Eşitlik birimi, izleme çalışmamızı tamamladıktan sonra kuruldu.

Belediye harcamaları ve stratejik planlar konusunda Çukurova Belediyesi'ne verdiğimiz 03.11.2014 tarihli bilgi edinme dilekçesine Mali Hizmetler Müdürlüğü 05.02.2015 tarihli yazı ile cevap verdi (Bkz. Ek 3-c):

- > “Mahalli İdareler 01.01.2005 tarihinden itibaren mahalli idarelerde analitik bütçe kullanılmaya başlanılmıştır, Analitik bütçe sınıflandırılmasında toplumsal cinsiyet kalemi yer almamaktadır. Belediyemizin 5 yıllık Stratejik planı hazırlanırken geniş çaplı toplantılar düzenlenip sivil toplum örgütlerinin görüş ve önerileri alınmıştır.
- > Belediyemiz faaliyetlerinde her vatandaş eşit olduğundan herhangi bir ayrıma gerek görülmemiştir.”

Yine belediye bütçesi konusundaki dilekçemize Mali Hizmetler Müdürlüğü 05.02.2015 tarihli yazı ile cevap verdi (Bkz. Ek 3-c):

“Vatandaşa hizmet üreten bir kurum olarak belediyemiz her bir vatandaşını eşit birer birey olarak görmektedir. Hukuktan ve yasalardan ödün vermeden herkese adil hizmet sunmak belediyemizin temel değerleri arasında yer almaktadır.

Belediyemizin faaliyetleri arasında eşitlik eylem planı bulunmamaktadır. Belediyemizin 5 yıllık Stratejik planı hazırlanırken geniş çaplı toplantılar düzenlenip sivil toplum örgütlerinin görüş ve önerileri alınmıştır. Ayrıca Vatandaş - Belediye İş Birliği ile Katılımcılık Sağlamak Halkın Belediyesi Olmak temel değerlerimiz arasında yer almaktadır.”

Müdürlük	Hedef Bütçe (TL)	Gerçekleşme (TL)	Sapma oranı
Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü	100.000,00	68.993,48	%31,01

Çukurova Belediyesi 2016 Faaliyet Raporu'nda¹⁹ Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü'nün mali bilgilerine de yer vermiştir:

Faaliyet Raporu'nda Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü'nde sadece 1 müdür bulunduğu bunun dışında personel gideri bulunmadığı, mal ve hizmet alım giderlerinde ön görülen giderler gerçekleşmediğinden 2016 Mali Yılı Bütçesinden %31,01 sapma meydana geldiği belirtilmiştir.

Eşit hizmet sunumu, katılımcı yönetim ve sosyal belediyecilik kavramlarının kamu tarafından sıklıkla yanlış anlaşıldığını Çukurova Belediyesi örneğinde de görüyoruz. “Halkın Belediyesi” olma iddiası halkın içinde farklı koşullarda yaşayan, farklı sorun ve ihtiyaçları olanların her birini görmedikçe baskın grubun (bu genellikle Türk, sünni, heteroseksüel erkek) ihtiyaçlarına odaklanan, ‘halkın’ bir kısmını dışarda bırakan bir belediyecilik biçiminde yaşanır. Dolayısıyla kadınlar ve kız çocukları başta olmak üzere farklı ihtiyaçları yok sayan bir belediyecilik ne

¹⁹ <http://www.cukurova.bel.tr/images/2012/etc/faaliyet2016.pdf>

yazık ki “eşit hizmet sunumu” sağlayamayacaktır. Dolayısıyla gerçekten ‘halkın belediyesi’ olamayacaktır.

Belediye tarafından plan ve bütçe süreçlerinde kadın örgütlerinin sürece katılımı ya da ilçede cinsiyete duyarlı veri toplanıp toplanmadığına ilişkin veri sunulmadı.

Belediye Plan ve Bütçeleri Bakımından Yüreğir Belediyesi

Yüreğir Belediyesi’nin plan ve bütçesine yönelik 16.03.2015 tarihli bilgi edinme dilekçemize Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü tarafından 24.04.2015 tarihinde cevap verildi (Bkz. Ek 4-a2):

“Belediyemiz web sitesinde anket düzenlenerek tüm STÖ ve kurumların görüşü alınmıştır... Kültür Merkezi ve Kültür Evlerinin temelinde tüm kadınlarımız vardır. (Stratejik plan oluşturulurken toplumsal cinsiyet eşitliği bölümleri içermekte midir sorusuna karşılık olarak)”

Yüreğir Belediyesi’nden gelen cevap toplumsal cinsiyet bakış açısı ile bir değerlendirme yapabilmek için yeterli değildir. Ancak verilen cevabın dili ve içeriği, konu ile ilgili ciddi bir kurumsal kapasite eksikliği olduğuna işaret etmektedir.

“Belediye Plan ve Bütçeleri” Bakımından Adana Büyükşehir, Seyhan, Çukurova, Yüreğir Belediyeleri:

Belediyelerden gelen cevapları incelediğimizde izleme çalışmasına konu olan belediyeler arasında sadece Seyhan Belediyesi’nin toplumsal cinsiyete duyarlı plan ve bütçeler konusunda belli bir donanımına sahip olduğunu görüyoruz. Diğer belediyeler sıklıkla aynı hataya düşmüş ve “eşit vatandaş eşit hizmet sunumu” sloganı altında toplumsal eşitsizlikleri yeniden üretmişler. Oysa sosyal belediyecilik ve eşit hizmet sunumu en temelde farklılıkları görerek başlar. Kadınlar ve erkekler farklılıkların eşitsizlik biçiminde yaşanmasının en bariz örnekleridir. Kadınların daha doğumdan önce başlayan eşitsiz ilişkilerle gelen farklı ihtiyaçları olabileceğini görmemek ve aynı hizmetten kadınların ve erkeklerin, kız ve erkek çocuklarının eşit yararlanabileceklerini ummak, içinde yaşadığımız dünyaya da yere de yabancı olmaktır. Bu ise “iyi niyetlilik” iddiası taşısa bile sonuçlarının kadınların hayatına maliyeti itibarıyla kabul edilemez.

Bir diğer önemli sorun ise her belediye tarafından sıkça yapılan “vatandaş” vurgusudur. Belediyeler tarafından sıklıkla kullanılan “vatandaş” tanımı, vatandaş olmayan ama o ilin / ilçenin sınırlarında yaşayan göçmen kadınlar ya da Roman bireyler gibi kimi kişi ve grupların politika oluşturma ve hizmet sunumu süreçlerinden dışlanmasına da neden olabilmektedir.

Belediye sınırlarında yaşayan herkese eşit hizmet sunmayı amaç edinen ve sosyal, eşitlikçi, katılımcı, demokratik bir belediye olma iddiasındaki her belediyenin ilk iş olarak o il / ilçe sınırlarında birbirinden çok farklı kısıtlılık, imkân ve ihtiyaçlara sahip kadınlarla erkeklerin yaşadığını ön kabul olarak önüne koyması gerekir. Elbette kadınlar da homojen bir grup olarak düşünülemez. Kadınlar içinde de farklı ekonomik, sosyal, kültürel arka planlar sebebi

ile çok farklı koşullar içinde yaşayan kadınlar ve kız çocukları olacaktır. Önemli olan bu farklılıkları görebilmek, farklı ihtiyaçlara cevap verebilmektir. Bu farklılıkları görebilmek için de toplumsal cinsiyete duyarlı kentsel veri toplanması en temel adımdır. Ne yazık ki, Adana’da faaliyet gösteren hiçbir belediye bu konuda sistematik bir çalışma yapmamaktadır.

Tek tip politikaların olumsuz etkileri konusunda çok basit birkaç örnek verecek olursak; kreş ve yaşlı bakım hizmetlerinin eksikliğinde çalışma hayatına katılamayanların, hatta birçok örnekte kent hayatına dahil olamayanların, kadınlar olduğunu söyleyebiliriz. Hane içi eşitsiz iş yükü kadınlara havale edildiği için temiz sudan, bakım hizmetlerinin eksikliğine kadar birçok kısıtlılık kız çocuklarının eğitim hakkından eşit yararlanamamalarına sebep olur. Kentsel mekânı kimin sahiplendiğine baktığımızda aydınlatma, toplu taşıma, düzgün kaldırım gibi birçok hizmetteki yetersizliğin yarattığı sorunların kadınların kentsel alandan çekilmelerine yol açtığını görüyoruz. Ancak yeterince düşünmediğimiz zaman, Belediye’nin boş bir arsayı futbol sahası yaparak değerlendirmesinin o alandan –ve ayrılan bütçeden- sadece tek bir cinsiyetin faydalanabilmesi demek olduğunu kolaylıkla gözardı edebiliyoruz. Oysaki yukarıdaki örneklerde görüldüğü üzere her hizmet ve dolayısıyla her bütçe harcaması ya eşitsizlikleri derinleştirir ya da daha eşit bir dünya yaratmaya katkıda bulunur.

Bu sebeple belediyelerin sıkça başvurdukları “her vatandaş eşittir ve o sebeple biz de belediye olarak farklı hizmet sunmuyoruz” açıklaması eşitlikten uzak bir bakış açısını ifade eder. Bu durumun hızla değiştirilip düzeltilebilmesi için kadın örgütlerinin bilgi ve deneyimlerine başvurulması ve işbirliği yapılması gerekir. Politika oluştururken, karar ve uygulamalarda katılımlarının sağlanması gerekir. Kadın örgütleri olarak da kendimize ders çıkarıyoruz;belediyelerin katılımın mekanizmalarını oluşturmaları ve bilgi ve deneyimlerimizebaşvurmalarıyönünde daha zorlayıcı olmamız gerektiğini anlıyoruz.

Benzer şekilde, stratejik planlar ve performans programı dediğimiz bütçeler de cinsiyet ilişkisinden bağımsız değildir. Cevaplarda belirtilenin aksine, Performans Esaslı Bütçeleme Sistemi belediyelere toplumsal cinsiyet eşitliğini dikkate alabilmeleri için çok geniş bir alan tanır. Belediyelerden beklenen stratejik planlarda hedef ve amaç düzeyinde, performans programlarında faaliyet düzeyinde ve faaliyet raporlarında çıktı düzeyinde kadınları ve kız çocuklarını gören hak temelli yaklaşım ve çalışmaları dahil etmeleridir. Türkiye’den iyi örneklerle bakacak olursak Mardin Büyükşehir Belediyesi’nin stratejik amaç, Nevşehir Belediyesi’nin stratejik hedef düzeyinde kadın / toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarına yer verdiğini görüyoruz. Ayrıca, Mardin Büyükşehir Belediyesi imar ve şehircilik gibi birçok stratejik başlık altına da kadın politikalarını dahil etmiştir. İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin bütçe (performans programı) ve faaliyet raporu da iyi örnekler arasında incelenebilir. İncelemeye tabi Adana belediyeleri “toplumsal cinsiyet bütçe kodu” olmadığı için harcamaların gösterilemeyeceğini belirtmişlerdir. Oysa İzmir Büyükşehir Belediyesi Kadın Çalışmaları Şube Müdürlüğü altında birçok çalışmayı birleştirmekte ve böylece bütçeleme ve raporlama yapabilmektedir. Bu iyi örnekler, üç belediye ile de sınırlı değildir, örnekleri çoğaltmak mümkün. Burada bizim için önemli olan toplumsal cinsiyet eşitliği bakışının plan ve bütçelere yansıtılmasının imkânsız olmadığını izlemeye dahil olan belediyelere hatırlatmaktır.

Bir diğer önemli konu da planlama süreçlerinde kadın örgütlerinin katılımıdır. İzleme sorularına cevap veren belediyelerin kadın katılımı konusunda sistemli mekanizmaları olmadığını, sivil toplum görüşmeleri içinde kadın örgütlerine özel bir yer vermediğini görüyoruz. Belediyelere örnek uygulama olarak Trabzon Belediyesi Eşitlik Komisyonu'nun 2008 yılından bu yana kadın örgütleri ile yaptığı düzenli istişare toplantılarını gösterebiliriz. Eşitlik Komisyonu önderliğinde düzenlenen bu toplantılarla kadın örgütlerinin stratejik plan ve bütçe süreçlerine katkıları sistemli bir yapı içinde alınmaktadır. Bir diğer önemli örnek olan Bursa Nilüfer Belediyesi kent planlamasından hizmet planlamasına çok geniş bir yelpazede gerek kadın örgütlerinin gerekse oluşturduğu mahalle komiteleri aracılığı ile mahallelerde yaşayanların (kadın ve erkeklerin eşit temsiline özen göstererek) talep ve tespitlerini süreçlere yansıtmaktadır. Benzer şekilde, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi ve Van Büyükşehir Belediyesi 2014 Stratejik Planlarını oluştururken kadın örgütleri ile doğrudan istişare toplantıları düzenlemiş ve toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme aracını kullanmak üzere girişimlerde bulunmuşlardır. Benzer yapıları oluşturmak, Kent Konseyi Kadın Meclisi'nden başlayarak mevcut platformları etkin kullanmak tüm belediyelerin yapması gereken çalışmalardır.

3. Belediyelerin Sunduğu Hizmetler:

Bu bölüm kapsamında, belediyelerin sunduğu hizmetleri, kadınları ve kız çocuklarını doğrudan etkileyen kentsel hizmetler, şehir planlama, kadına yönelik şiddet, çevre sağlığı ve kent yoksulluğu alanlarına odaklanarak inceledik.

3.1. Kentsel Hizmetler

İzleme Soruları:

- Kadınların kent ve çalışma yaşamına daha fazla katılabilmesi için belediye tarafından yapılan-işletilen kreş, gündüz bakımevi, yaşlı bakımevi, engelli bakımevi/merkezleri gibi uygulamaları var mı?
- Kadınların kenti kullanma haklarının tesisi, kent içi hareket alanlarını genişletebilmek için toplu taşımaya yönelik özel uygulamalar var mı? (ücretsiz ya da indirimli toplu taşıma uygulaması gibi...)
- Toplu taşıma araçlarının gece seferleri saat kaçta sona ermektedir? Akşam geç saatlerdeki otobüs vb. araçların seferlerinin düzenlenmesinde özellikle kadınların yaşadığı güvenlik sorunlarını gözönünde bulunduran özel bir uygulama var mı?
- Toplu taşıma duraklarında panik butonu var mı?
- Kamusal alanlarda, özellikle ara sokaklardayeterli ışıklandırma var mı?
- Toplu taşıma araçlarının sürücülerine insan hakları (kadının insan hakları, engelli hakları, vs.) ve ayrımcılık konusunda eğitimler veriliyor mu?
- Kadınların kolay erişebilecekleri, ulaşımı ücretsiz semt pazarları oluşturuyor musunuz? Semt pazarlarında kadın üretici / satıcılar için uygun ücretli / ücretsiz yer ayırıyor musunuz?
- Kamusal alanlarda kadınların kullanabilecekleri tuvaletler ve her iki cinsiyetten bireylerin kullanabileceği alt değiştirme üniteleri var mı? Varsa temizlikleri / güvenlikleri nasıl sağlanıyor?

- Halk sağlığı ile ilgili kadınlara özel bir politikanız var mı? Kadın sağlığı, üreme sağlığı gibi konularda özel programlar yürütüyor musunuz?
- Kentsel hizmetlere yönelik planlama, karar ve uygulama süreçlerini yürütürken katılımcı yöntemler kullanıyor musunuz (Ör: mahalle toplantıları, anket, planlama atölyeleri, vb.)? Kullanıyorsanız bu süreçlere kadınların katılımını kolaylaştırmak / artırmak için özel önlemler alıyor musunuz (Ör: çocuk bakımı, toplantı saati ve yerini kadınlara göre ayarlamak, okuma-yazma bilmeyen kadınlar düşünülerek görsel bilgilendirme araçlarından yararlanmak, vb.)? Süreçlere katılan kadınların ve erkeklerin oranlarını ölçüyor musunuz?
- Kentsel hizmetler ve toplumsal cinsiyet eşitliği konularında uluslararası / ulusal çalışmaları, politika belgeleri, anlaşma ve gelişmeleri takip ediyor musunuz? Bunları çalışmalarınızda kullanıyor musunuz?

3.2. Şehir Planlama

İzleme Soruları:

- Kentin erişilebilirlik (erişilebilirlik, herhangi bir ürünün, servisin, hizmetin, teknolojinin ya da ortamın **engelliler ve yaş almışlar** dahil olmak üzere herkes tarafından **ulaşılabilir ve kullanılabilir** olmasını ifade etmektedir. Kentsel erişim ile kastedilen kentin genelinin, aynı zamanda kentteki park, kültür - toplum merkezi, pazar, okul, hastane gibi mekânları ve toplu taşıma araçlarını her bireyin (engelli, yaş almış, kadın, çocuk, vb.) eşit şekilde kullanıp kullanmadığıdır) düzeyi nasıldır? (Erişilebilirlikle ilgili imar düzenlemelerinde farklı kadınların ihtiyaçları gözlemlenmekte midir? Çeşitli kurumlardan, sivil toplum örgütlerinden ve kadın örgütlerinden görüş alınmakta mıdır?)
- Konutların fiziksel koşullarının değerlendirilmesi ve izlenmesi için belirlenmiş kriterler ve denetleme / müdahale süreçleri var mı? Örneğin barınma hakları güvence altına alınarak yıkılma tehlikesi bulunan ya da kullanılmadığı için güvenlik tehlikesi arz eden binalara yönelik bir inceleme sistemi ve müdahale araçları bulunuyor mu?
- Yerel yönetim, kamusal alanlarda planlama, tasarım ve iyileştirme yaparken farklı koşullar içinde yaşayan, sorun ve ihtiyaçları farklı kadınları (engelli kadınlar, okuma-yazma bilmeyen kadınlar, yaş almış kadınlar gibi) dikkate alıyor mu?
- Park düzenlemelerinde kadınların güvenliği, ihtiyaçları, talepleri gözlemleniyor mu?
- Ulaşım planlaması yapılırken yerel halkın görüşleri alınıyor mu? Danışma süreçleri varsa bu süreçlerde kadınların görüşlerini ifade edebilmesi için özel önlemler alınıyor mu? Katılım süreçlerinde (varsa eğer) cinsiyet dengesi sağlanıyor mu?

3.3. Kadına Yönelik Şiddet

İzleme Soruları:

- Kadın Danışma Merkezi var mı? Varsa istihdam edilen personel sayısı ve niteliği- cinsiyeti, merkezin bütçesi nedir?

- Sığınma evi var mı? Varsa kapasitesi, personeli, fiziki koşulları, işletilmesi ve denetiminde ilgili kadın örgütleri ile işbirliği vb. nasıl?
- Kadına yönelik şiddet konusunda hizmet içi eğitim yapılıyor mu?
- Kadına yönelik şiddet konusunda uluslararası yasal dökümanlar, kararlar vb kullanılıyor mu? Bölgesel, uluslararası işbirliği yapılıyor mu?
- Belediyenin dahil olduğu bir şiddet eylem planı var mı?
- Kadına yönelik şiddetle mücadele konusundaki çalışmalara performans programınızda yer veriliyor mu? Bütçe tahsisi düzenli yapılıyor mu?
- Kadına yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet eşitliği konularında ulusal ve uluslararası gelişmeleri, anlaşma ve politika belgelerini takip ediyor musunuz? Bunları çalışmalarınızda kullanıyor musunuz? Ulusal ya da uluslararası ağlara dahil misiniz?

3.4. Çevre Sağlığı

İzleme Soruları:

- Belediyenin çevre yönetimi (içme ve kullanma suyu, atık yönetimi ve geri dönüşüm hizmetleri, su kaynaklarının korunması için su havzalarının yapılaşmaya açılmasının önlenmesi, akarsu havzalarında yapılaşmaya izin verilmemesi, çevre düzeni ve imar planlarının bunlara uygun şekilde düzenlenmesi, binalarda enerji verimliliğine uygun ruhsatlandırma vb.) ile ilgili nasıl bir politikası var? Politikasını nasıl oluşturuyor? Katılım mekanizması var mı? Varsa nasıl işliyor ve kadınları içerecek tedbirler söz konusu mu? Uluslararası sözleşmeler, tavsiye kararları vb. göz önünde bulunduruluyor mu?
- TÜİK verilerine göre Adana ilinde kullanma ve içme suyu hizmeti verilen nüfus %98; buna göre kalan %2 şehrin hangi bölgelerinde hizmet eksikliği var ve bu bölgelerde yaşayanlar neden hizmet alamıyor? Belediyenin hizmet eksikliğini gidermeye yönelik bir planlaması var mı?
- Atık su arıtması yapılıyor mu? Atıksuyun ne kadarı arıtılıyor?
- Belediye, çöplerin toplanması ve atıkların imhasında köyleri, kırsal bölgeleri, gecekondu yerleşimlerini ne ölçüde kapsayabiliyor? Çöplerin toplandığı ve imha edildiği bölgeler yerleşim alanlarına yakın mı?
- Belediye yeşil alanların yer tespiti, ağaçlandırma ve bakımı konusunda kadın ve kız çocuklarının görüşlerini alıyor mu? Kadınların ve kız çocuklarının yeşil alanları kullanıp kullanamadığına, güvenli ve temiz bulup bulmadıklarına ilişkin veri topluyor mu?
- Belediye sınırları içinde toplam yeşil alanda son on yıldaki değişim (sayı ve yüzey alanı olarak) nedir? Değişim en çok hangi bölgededir?
- Belediye geri dönüşüm konusunda çocuklara ve erkeklere yönelik özendirici bilgilendirme çalışmaları da yapıyor mu? Geri dönüşüm için sokaklarda kolay erişilebilir toplama noktaları sağlıyor mu? Ücretsiz geri dönüşüm torbaları sağlıyor mu?
- Belediye yönetimi çevresel tehditlerin kadınların üzerindeki etkisini sistematik

olarak ölçüp buna yönelik gerekli önlemleri alıyor mu?

3.5. Kent Yoksulluğu

İzleme Soruları:

- Kent yoksulluğu ile ilgili veri ya da veri çalışması var mı? Varsa, kent yoksulluğu ile ilgili veriler cinsiyet, yaş, eğitim gibi özellikler ayrıştırılarak tutuluyor mu?
- Destek unsurları (nakit yardımı, konut, erzak, giysi, okul malzemesi, hijyen malzemesi desteği, vb.) var mı?
- Göç ile ilgili bir çalışma var mı? İlgili çalışmalarda göçle gelen kadınların ihtiyaçları gözetiliyor mu?
- Mülteci kadınlar ile ilgili bir çalışma var mı? Varsa uluslararası işbirliği var mı?
- Sivil toplum örgütlerini, kadın örgütlerini kent yoksulluğu konusundaki hizmet / yardım / hak temelli çalışmaların planlama, hizmet sunumu ve değerlendirme süreçlerine katıyor musunuz? Nasıl?

Belediye Hizmetleri Bakımından Adana Büyükşehir Belediyesi

Adana Büyükşehir Belediyesi'neverdiğimiz kentsel hizmetlerin planlanmasında katılımın ne kadar mümkün kılındığını, sunumunda kadınların ve kız çocuklarının farklılaşan ihtiyaçlarını ne ölçüde dikkate aldığını değerlendirebilmeye yönelik 29.08.2014 tarihli bilgi edinme dilekçemize, 02.09.2014 tarihli yazı ile verilen cevap (Bkz. Ek 1-e):

"Büyükşehir Belediyemiz gerek Halk Sağlığı Müdürlüğü gerekse diğer kamu kurumları ve Sivil Toplum Kuruluşları ile Halk Sağlığı alanın da gerekli iş birliği içerisinde hizmet vermektedir. Bu kapsamda gezici sağlık araçları hasta nakil servisi ve toplumsal bilinci arttıracak eğitim faaliyetleri planlamakta ve uygulanmaktadır."

Bu cevaba ek olarak o dönem görev yapmakta olan Genel Sekreter ve yardımcılarında daha ayrıntılı bilgi alabilmek için randevu talep edildi. Ancak kendileri ile görüşülemedi.

Yukarıdaki cevap, sadece halk sağlığı çalışmalarına değiniyor. Toplu taşımadan kreş hizmetine uzanan ve doğrudan kadın ve kız çocuklarını etkileyen çok sayıdaki hizmet alanına ya da bu hizmetlerin planlanmasında kadın örgütlerinin bilgi ve deneyimlerine, kadınların taleplerine nasıl ve ne kadar yer verildiğine dair bir verisunmuyor. Gezici sağlık hizmetleri sağlık tesislerine erişimi kısıtlı olan, evden çıkmakta ya da şehir merkezine seyahat etmekte sorun yaşayan, çocuğu olan kadınlar ya da yaş almış kadınlar için çok önemli bir hizmettir. Ancak verilen cevaptan Belediye'nin sunduğu gezici sağlık hizmetlerinin meme ve rahim ağzı kanseri gibi doğrudan kadınları etkileyen hastalıkların tespit ve teşhisine yönelik hizmetleri içerip içermediği ya da üreme sağlığı bilgilendirmelerinin bu çalışmalar içinde yer alıp almadığını anlayamıyoruz. Ayrıca, belediyelerin sunduğu diğer kentsel hizmet alanlarında da

kadınların farklı koşullarını dikkate alan hizmet modellerinin geliştirilmesi önemli bir ihtiyaçtır.

Adana Büyükşehir Belediyesi'nin şehir planlama politikalarının toplumsal cinsiyet bakışını değerlendirebilmeye yönelik soruları içeren 29.08.2014 tarihli bilgi edinme dilekçemize, 04.09.2014 tarihli yazı ile verilen cevap (Bkz. Ek 1-g):

- *Erişilebilirlik konusunda yakın zamanda Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Çalıştayı düzenlemiş olup, insan odaklı sürdürülebilir ulaşım ve planlama hakkında tarafımızca çalışmalar yürütülmüştür. Ulaşım Planı hazırlanırken, Meslek Odaları ile STK görüşleri alınmakta, katılımcı bir yaklaşım izlenmektedir. Ulaşım Planında özellikle kadın kullanıcılar için güvenli toplu taşıma stratejileri üzerinde durulmaktadır.*
- *Afet Risk Yönetimi ile ilgili Belediyemiz bünyesinde Deprem Yönetimi Müdürlüğü kurulmuş olup, yerleşim alanlarında risklerin tespiti ve yönetimi ile ilgili çalışmaları bu Müdürlüğümüz yürütmektedir. Konu ile ilgili bilimsel çalışmalar yapmak için ileride Belediyemize ait laboratuvar kurulması hedeflenmektedir.*
- *Kamu alanlarının planlanmasında şehircilik ilke ve esasları gereği kamu yararı, eşitlik ve katılımcılık ilkeleri önceliklidir. Bu nedenle plan ve proje tasarımlarında farklı kentli grupları ve aile yapıları göz önüne alınmaktadır.*
- *Yeşil alan tasarımları da dahil tüm hizmetlerimiz, toplumsal cinsiyet eşitliği açısından değerlendirilerek uygulanmakta ve hizmete sunulmaktadır."*

Aynı dilekçeye Parkların Proje ve Planlama Şube Müdürlüğü de yanıt verdi (Bkz. Ek 1-f):

"Park projelerimiz, anket çalışmaları ile desteklenerek vatandaşların istek, öneri ve görüşleri doğrultusunda hazırlanmaktadır. Bu bağlamda park düzenlemelerimize kadınlar için bebek bakım odası, emzirme odası vb. yapıların dahil edildiğini bilgilerinize rica ederim."

Adana Büyükşehir Belediyesi'nin verdiği kapsamlı yanıtı ve yanıtın içeriğini çok olumlu buluyoruz. İnsan odaklı sürdürülebilir ulaşım ve planlama yaklaşımı kapsamında katılımcı bir yöntem izlendiği görülüyor. Meslek odalarının sürece dahil ediliyor oluşu çok önemli. Belediyenin verdiği yanıtta ulaşım planı hazırlanırken kadın kullanıcılar için güvenli toplu taşıma stratejileri üzerinde duruyor olduğunu belirtmesi dikkate değer bir yaklaşımdır. Ancak bu yaklaşımın çıktılarının kentsel hizmet sunumuna nasıl yansıtılacağına görülmesi halinde daha somut bir değerlendirme yapmak mümkün olacaktır.

Yeşil alanların tasarımları dahil tüm hizmetlerin toplumsal cinsiyet eşitliği değerlendirmesine tabi tutulması önemlidir; ancak daha sağlıklı bir değerlendirme yapılabilmesi için somut olarak ne tip yöntemler kullanıldığını bilebilmemiz gerekir (ör: kadınlarla mahalle toplantıları düzenlemek, kadın örgütleri kanalıyla kadınların ihtiyaçlarını öğrenmek, park tasarımı için kriterler listesi belirleyerek tasarım ve yapım süreçlerinde bu listeye göre kontroller gerçekleştirmek, vb.). Mevcut haliyle verilen cevap iyi niyetli ve toplumsal cinsiyet eşitliğine olumlu yaklaşımı yansıtmaması açısından önemli olmakla beraber somut politika ve süreçleri yansıtmaması açısından eksiktir.

Adana Büyükşehir Belediyesi'nin kadına yönelik şiddetle mücadele hizmetleri konusunda 29.08.2014 tarihinde verdiğimiz bilgi edinme dilekçesine, 19.09.2014 tarihli yazı ile verilen cevap (Bkz Ek 1-h):

“Belediyemiz bünyesinde sığınma evi bulunmamaktadır. Ancak, 2006 yılında 400 m²lik bina yapıp Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne ŞÖNİM olarak kullanılmak üzere, 2008 yılında 750 m² bina Çukurova Üniversitesine Şefkat Evi olarak kullanılmak üzere verilmiştir. Ayrıca, sığınma evi yapılması 2015-2019 Stratejik Planımızda yer almaktadır.

Kadına yönelik şiddet konusunda hizmet içi eğitim bugüne kadar yapılmamış ancak, yapılması planlanmaktadır.”

Adana Büyükşehir Belediyesi tarafından standartlara uygun ve tam donanımlı bir sığınmaevinin inşa edilmiş olması ve yeni bir sığınmaevi yapımının da stratejik planda yer alması önemlidir. Ancak belediyenin henüz bir kadın danışma merkezi olmaması ciddi bir sıkıntıdır. Nitelikli danışma hizmeti yerel yönetimlerin kadına yönelik şiddetle mücadelede atmaları gereken en önemli adımlardan biridir. Ayrıca, daha önce hizmete açılan tam kapsamlı sığınmaevi, ŞÖNİM olarak, yani farklı bir amaçla kullanıldığından sığınak ihtiyacının karşılandığından da söz etmek mümkün değildir. Kadına yönelik şiddetin sonlandırılmasında siyasi kararlılık çok önemli, ortaya konulan uygulamalar ise bu kararlılık açısından belirleyici ölçütlerdir. Dolayısıyla Adana Büyükşehir Belediyesinin bu kararlılığını ortaya koyacak ölçüde uygulamalarından söz etmek henüz zor görünüyor.

Belediyenin hizmet içi eğitimler konusundaki eksikliğin farkında olması ve bu konuyu planına almış olması dikkate değer bir gelişmedir.

Adana Büyükşehir Belediyesi'nin çevre koruma politikalarında toplumsal cinsiyet eşitliğini dikkate alma kapasitesine yönelik 29.08.2014 tarihli bilgi edinme dilekçemize, Çevre Koruma ve Kontrol Daire Başkanlığı 08.09.2014 tarihli yazı ile verdiği cevap (Bkz. Ek 1- i):

Adana Büyükşehir Belediyesi'nin atık yönetimi ile ilgili temel vizyonu “Atık yönetiminin genel ilkelerini uygulayan ve bunun sürdürülebilirliği için çevre bilincini vatandaşlarına benimseten bir ADANA olmaktadır.

Büyükşehir Belediyesi Kanununun ilgili maddesi gereği; evsel katı atıkların toplanarak bertaraf tesisine/aktarma istasyonlarına taşınması sorumluluğu ilçe belediyelerine, aktarma istasyonlarından bertaraf tesisine taşınması ve bertaraf edilmesi sorumluluğu Büyükşehir Belediyelerine aittir.

*Bu kapsamda Adana Büyükşehir Belediyesi tarafından; 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu.2872 sayılı Çevre Kanunu ve kanun doğrultusunda yayımlanarak yürürlüğe giren başta **Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği** olmak üzere yasal mevzuat çerçevesinde üzerine düşen yükümlülükleri yerine getirmek ve halkımıza katı atık yönetimi alanında daha çağdaş bir hizmet vermek ve yukarıda bahsedilen faaliyetleri gerçekleştirmek üzere Entegre Katı Atık Bertaraf*

Tesis kurulmuş olup, uzun yıllardır vahşi depolama olarak kullanılan Sarıçam İlçesinde bulunan 100 hektarlık alanda rehabilitasyon projesi geliştirilerek mevcut çöplerin düzenli olarak istiflenmesi, deponi alanında oluşan gazın insan sağlığına ve doğaya zarar vermeden toplanması ve elektrik enerjisine çevrilmesi sağlanmaktadır. Tesiste,

❖ **Evsel Katı Atık Yönetimi**

- > Katı Atık Depolama Alanlarının Islahı
- > Düzenli Depolama Alanlarının Yapımı / İşletilmesi
- > Atık Ayrıştırma Sistemleri
- > Anaerobik Fermantasyon Sistemleri
- > Enerji Üretimi ile

❖ **Tıbbi Atık Bertarafı hizmetleri** yapılmaktadır.

Ambalaj Atıkları Kontrol Yönetmeliği kapsamında çalışmalar İlçe Belediyeleri tarafından yürütülmektedir. İlgili yönetmeliğe göre ambalaj atıklarının düzenli depolama sahalarına kabul edilmemesi için gerekli önlemlerin alınması ve Belediyeler tarafından yürütülen çalışmalarda koordinasyonu sağlamak ve desteklemek, ambalaj atıkları yönetimi kapsamında, bu Yönetmelikle sorumluluk verilen taraflarla birlikte eğitim faaliyetleri yapmak veya katkıda bulunmak Büyükşehir Belediyesinin görev ve yükümlülüğünde olup, çalışmalarımız devam etmektedir. Ayrıca, Ambalaj atıklarının kontrolü yönetmeliği doğrultusunda bilinçli insanın geri dönüşüme katkısı kapsamında başta anaokullarımız. olmak üzere eğitim çalışmalarımız belirli bir programda ve okullardan gelen talepler doğrultusunda devam etmektedir.

Eğitim ve uygulama politikaları kapsamında öncelikle hedef kitlelerimiz ev hanımları ve öğrenciler olup, uygulamalı eğitimler hakkında birimimizle irtibata geçilmesi halinde çevre sağlığı hususunda kadınlarımızın daha bilinçli bir birey olmaları sağlanacaktır.”

Aynı dilekçeye ASKİ Genel Müdürlüğü de cevap verdi (Bkz. Ek 1-j) :

“İçme Kullanma sularının kalite kontrol izlemesi amacıyla. Halk Sağlığı Müdürlüğü elemanları beraberinde belirlenen plan doğrultusunda, içme kullanma suyu kalitesi;”İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik” kapsamında izlenmektedir.Analiz rapor sonuçları; abonelerin rahatlıkla ulaşabileceği www.adana-aski.gov.tr. Adresinde yayımlanmaktadır.Daire Başkanlığımıza bağlı Atıksu Arıtma Tesislerimiz bulunmaktadır.”

Çevre politikaları açısından incelediğimizde, Adana Büyükşehir Belediyesi’nin kadınları ve çocukları doğrudan etkileyen hizmetleri olduğunugörüyoruz. Ancak bu hizmetlerin kadınlar üzerindeki etkilerinin incelenmediğini de tespit ediyoruz (Ör: kadınlar geri dönüşüm sistemlerine kolay erişebiliyor mu, evsel atık depolama sistemleri kadınların mevcut hane işi yüklerini hafifletiyor mu yoksa arttırıyor mu, vb.). Kadınlar daha ziyade bir hedef kitle olarak

görülmemekte, hizmetlerin ve süreçlerin onlar üzerindeki olumlu / olumsuz yansımaları değerlendirilmemektedir. Belediye çatısı altında hizmet veren aktif ve donanımlı bir eşitlik birimi olmadığı sürece politika alanlarında toplumsal cinsiyet eşitlikçiperspektifin eksik kalması kaçınılmaz olacaktır. Bunun bedeli ise kadınların gündelik hayatlarının zorlaşması, yaşam alanlarının daralmasıdır.

Belediye Hizmetleri Bakımından Seyhan Belediyesi

Seyhan Belediyesi'nin kentsel hizmetler alanındaki çalışmalarınayönelik03.11.2014 tarihinde verdiğimiz bilgi edinme dilekçesine Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğücevap verdi (Bkz. Ek 2-h):

"Belediyemiz 2015 yılı programında "Bakıma muhtaç ihtiyaç sahibi yaşlı kişilerin yaşam kalitesini iyileştirme çalışmaları yapılması" hedeflenmekte olup Belediyemiz "İlçemizin kültürel, sosyal ve ekonomik gelişimine katkı sağlamak üzere kamu tesisi ve sosyal tesis yapılması" kapsamında kreş gündüz bakım evi vb. sosyal donatıların yapılması için mali yıl sonrasında planlanmaktadır.

Halk sağlığına yönelik olurda 2015 yılı için çocuk ve engelli vatandaşlarımıza yönelik ağız ve diş sağlığı çalışma yapılması,Kadın sağlığına yönelik çalışma yapılması, Sağlıklı yaşam seminerleri düzenlenmesi,Bağımlılık ile mücadele konusunda vatandaşlarımıza yönelik farkındalık çalışmaları düzenlenmesi,Bağımlılık ile mücadele amacıyla seminer ve/veya çalıştay düzenlenmesi, Bağımlılıklarla mücadele için rehabilitasyon merkezi yapılması planlanmaktadır."

Aynı dilekçeye Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü'nün verdiği cevap (Bkz. Ek 2-k):

"Müdürlüğümüz olarak her yıl ilçemizde yaşayan vatandaşlarımıza yönelik aşağıdaki hizmetler verilmektedir;

- *Diyaliz hastalarının Devlet Hastanelerine ücretsiz naklinin gerçekleştirilmesi*
- *Obezite ve sebep olduğu hastalıklar konusunda halkımızı bilinçlendirmeye yönelik sağlık panellerinin düzenlenmesi*
- *Seyhan Belediyesi Meslek Edindirme Merkezlerinde (SEYMER) Kadın vatandaşlarımıza yönelik Sağlık Çalışmalarının Gerçekleştirilmesi*
- *Ayrıca Belediyemiz 2014-2019 yıllarına ait Stratejik Planında Müdürlüğümüze ait Halk Sağlığı ile projelerimiz/hedeflerimiz bulunmakta olup, bunlar;*
- *Her Yıl En az 2 adet Halk Sağlığının korunmasına yönelik proje üretmek ve uygulamak*
- *Vatandaşlarımızın sağlıklı ve kaliteli yaşam sürdürebilmeleri için her yıl Obezite, Diyabet Vb. en az iki konuda sağlıklı yaşam eğitimleri düzenlenmesi*
- *STK ve diğer kurumlarla işbirliği içerisinde Bağımlılıkla Mücadele projeleri gerçekleştirmek*
- *2018 yılı sonuna kadar sağlık takip sistemi oluşturmaktır."*

Seyhan Belediyesi de, Adana Büyükşehir Belediyesi gibi, kentsel hizmetler konusundaki izleme sorularımız içerisinde halk sağlığı başlığına odaklanmıştır. Bu sebeple geniş kapsamlı

bir değerlendirme yapmamız mümkün olmadı. Halk sağlığı çalışmaları içerisinde kadın sağlığı konularının dahil ediliyor olması önemlidir; ancak bu çalışmaların sağlık hakkı çerçevesinde ve üreme sağlığı, anne sağlığı, bebek bakımı gibi konularla zenginleştirilip zenginleştirilmediğinin bilinmesi daha sağlıklı bir değerlendirmeyi mümkün kılacaktır. Seyhan Belediyesince biri Tellidere, diğeri Pınar Mahallesiinde olmak üzere iki kreş açılmıştır. Ayrıca Şakirpaşa Mahallesiinde saatlik kreş açılmış olup, Akkapı Mahallesiinde de de açılması için altyapı çalışmaları tamamlanmak üzeredir. Ayrı mekânlarda kadın sohbet evleri açmak yerine Seymerlerin bir bölümünde kadınlar için sosyalleşmeye yönelik alanlar açılmıştır. Ayrıca, Belediye’den verilen cevaba göre: *“Belediye tarafından yaşlılara yönelik kişisel bakım hizmetleri verilmekte olup Avrupa Birliği’nden fon sağlanan bir proje ile 60 kadına “yaşlılara bakım” eğitimi verilerek sertifika almaları sağlanmıştır.”* Ancak, yukarıda da belirttiğimiz gibi cevaplardaki ‘vatandaş’ vurgusu, kente göçle gelen ya da çeşitli sebeplerle kimliği olmayan kadınları dışladığını düşündürmektedir.

Şehir planlama başlığı altında 03.11.2014 tarihinde ilettiğimiz bilgi edinme dilekçemize Seyhan Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü cevap verdi (Bkz. Ek 2-m):

“Park düzenlemelerinde kadınların çocuklarını çocuk oyun alanlarında eğlendirirken rahat gözlemlmeleri için oyun grubunun etrafına gölge ağaçları ekilmekte, rahat oturmaları için banklar monte edilmekte, spor alanlarının sayısı ve niteliği arttırılmaya çalışılmakta ve dış mekân spor aletleri kadınların rahat kullanabileceği uygun alanlara monte edilmektedir. Ayrıca; Müdürlük olarak tüm sivil toplum kuruluşlarının fikirleri dikkate alınmaktadır.”

Şehir planlama konusunda izlemeye tabi olan 4 belediye arasında en kapsamlı bilgileri, yeterli olmamakla birlikte, Seyhan Belediyesi’nden aldık. Park ve Bahçeler Müdürlüğü’nün çalışmalarının yanısıra Fen İşleri ve Ulaşım birimlerinin çalışmalarının da incelenmesi gerekiyor. Bu çalışmaları takip etmeyi ve desteklemeyi planlıyoruz.

Seyhan Belediyesi tarafından kadına yönelik şiddet konusunda verilen hizmetlere yönelik 03.11.2014 tarihli bilgi edinme dilekçemize Yazı İşleri Müdürlüğü cevap verdi (Bkz. Ek 2-j):

“İlgi bilgi edinme talebinde Belediyemizce 2014 yılı içinde 5393 sayılı kanun gereği kadın sığınma evi yapılmış ve ilgili kanun hükümleri gereği Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına teslim edilmiştir.

Belediyemizde 2015 yılı içinde danışma ve dayanışma merkezi oluşturulması, kadın haklarına yönelik bilinçlendirme çalışmaları yapılması, toplumsal eşitlik konusunda okullarda bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları yapılması planlanmaktadır.”

Her ne kadar sığınma evinin işletmesi Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’na devredilmiş olsa da Seyhan Belediyesi tarafından yasal yükümlülükler çerçevesinde bir sığınma evi açılmış olmasını olumlu buluyoruz. Belediyelerin kadına yönelik şiddetle mücadele alanındaki en temel görevlerinden olan kadın danışma merkezinin açılmasının planlanıyor olmasını olumlu değerlendiriyoruz. Ayrıca, kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda atılacak tüm adımların ve çalışmaların kadın örgütleri ile işbirliği içinde gerçekleşmesinin bu alandaki

uluslararası anlaşma ve standartların bir gereği olduğunu da hatırlatmak isteriz.

Çevre koruma konusunda Seyhan Belediyesi'ne03.11.2014 tarihinde verdiğimiz bilgi edinme dilekçemizeÇevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğücevap verdi (Bkz. Ek 2-l):

"(...) Belediyemiz Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğünce ilçemizde yaşayan halkımızın her türlü faaliyetinden kaynaklanan olumsuz çevre unsurlarını yasal mevzuat ışığında tespit etme, önleme, plan ve projeleri ile sürdürülebilir kalkınma kavramı içerisinde gelecek nesillere ulaştırma çabasıyla çalışılmaktadır. İlçemiz sorumluluk alanındaki müdürlüğümüze intikal eden çevre ile ilgili şikâyet başvuruları veya rutin denetimlerde 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında konular değerlendirilerek, gerekli tedbirlerin alınması ve çevresel sorunların ortadan kaldırılması sağlanmaktadır. Bunun dışında çevre bilincini artırmaya yönelik çeşitli projeler, seminerler ve eğitimler verilmektedir. Ayrıca İlçemiz sınırlarındaki gıda üreten ve satan işletmelere yönelik olarak da Gıda Hijyeni denetimleri yapılmakta olup, bu işletmelerde yapılan denetimler ile halkımızın daha sağlıklı ve temiz gıdalar tüketmesi amaçlanmaktadır. Tüm bu işlemler ile etkin sonuçlar almak için yetki kapsamında ilgili kurum ve kuruluşlarla iletişim sağlanmaktadır. Müdürlüğümüzün, çevresel tehditlerin kadınlar üzerindeki etkisini sistematik olarak ölçmek üzere bir çalışması bulunmamaktadır."

Aynı dilekçeye Temizlik İşleri Müdürlüğü tarafından verilen cevap(Bkz. Ek 2-o):

"Müdürlüğümüzce Seyhan İlçe Belediyesi sınırları içerisindeki evsel nitelikli atıklar toplanmakta ve Büyükşehir Belediyesi Sofulu çöplüğüne nakli yapılmaktadır. Ayrıca geri dönüştürülebilir atıklar kaynağında ayrıştırılarak ayrı toplanmaktadır."

Seyhan Belediyesi'nin çevre koruma konusundaki duyarlı yaklaşımı ve geri dönüşüme gösterdiği özen önemli olmakla birlikte söz konusu hizmetleri sunarken toplumsal cinsiyet eşitliğini içeren bir planlamanın yapıldığına, kadınların hane yükleri ve çevresel sorunlardan erkeklere oranla daha fazla etkilenme durumlarının (ör: çevresel kirlenme sonucu oluşan hastalıkların bakım yükümlülüğünün kadınlar tarafından üstlenilmesi ya da geri dönüşüm için gerekli ev içi uygulamaların kadınlar üzerinden yürütülmesi halinde kadınların iş yükünü artırması gibi) dikkate alındığına dair bir açıklama ya da bulguyla karşılaşmadık.

Seyhan Belediyesi'ne kent yoksulluğu ile ilgili 03.11.2014 tarihli bilgi edinme dilekçemizeSosyal Yardım İşleri Müdürlüğü tarafından yanıt verildi (Bkz. Ek 2- f) :

"Belediyemiz kent yoksulluğu ile ilgili TÜİK verileri kullanılmakta olup 2015 yılı için ilçemizde "Sosyal Yapı Haritası" oluşturulması planlanmaktadır."

Sosyal Yapı Haritasının tamamlanmasına müteakip Belediyemiz "Sosyal Belediyecilik esaslarına uygun şekilde hayatını normal yaşam standartlarından mahrum olarak sürdüren vatandaşlarımızın ihtiyaçlarını ve beklentilerini karşılamak suretiyle Seyhan halkının sosyal refahının artırılması"

amaçlanmaktadır.”

Cevapta belirtilen sosyal yapı haritası çok önemli bir çalışmadır. Ancak verilen cevapta söz konusu çalışmayı yürütürken kent yoksulluğundan çok daha ciddi ölçüde etkilenen kadın ve kız çocuklarının özel bir grup olarak tanımlanıp tanımlanmayacağı ya da kent yoksulluğunun kadın ve kız çocukları üzerindeki farklı etkilerinin incelenip incelenmeyeceği belirtilmemiştir.

Yaptığımız görüşmelerde Seyhan Belediyesi, ÇYDD Çukurova, TTB ve Çukurova Üniversitesi ve Çukurova Kalkınma Ajansı işbirliğince “Seyhan Belediyesi İlçesindeki sığınmacıların, Suriyeli sığınmacıların sağlık, geçim olanakları, eğitim ve yaşam koşulları ile ilgili durum tespiti”ne yönelik çalışma yapıldığını ve bu çalışma sonuçları doğrultusunda kişilere insani destek verilmesinin amaçlandığını öğrendik. Bu çalışmanın alanda Türkiye’de yapılmış ilk çalışmalardan olduğu ifade edildi. Bu konuda ilçede bulunan 96 mahalle muhtarına eğitim verilmiş, kadınlara Seymerlerde Arapça eğitim verilmiş. Ayrıca çalışma kapsamında çocukların okullaşmasının sağlandığı söylendi. Bu çalışmalar çok önemli olmakla birlikte kadın örgütlerinin de katılımıyla yapılacak plan ve programlarla eşitlikçi ve kadınların güçlenmesine yönelik içerik oluşturmak daha mümkün hale gelecektir.

Belediye Hizmetleri Bakımından Çukurova Belediyesi

Kadına yönelik şiddetle mücadeleyle yönelik hizmetlere ilişkin 03.11.2014 tarihli bilgi edinme dilekçemize Çukurova Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü tarafından aşağıdaki cevap verildi (Bkz. Ek 3-d):

“Müdürlüğümüze bağlı Danışma Merkezi ve Sığınmaevi bulunmamaktadır. Müdürlüğümüzce Kadına Yönelik Şiddet konusunda hizmet içi Eğitim yapılmamaktadır.”

Dilekçemize verilen cevaba göre, Çukurova Belediyesi’nin hem yasal yükümlülükleri karşılama konusunda (5293 sayılı Belediye Kanunu uyarınca sığınmaevi açmak gibi) hem de kadınlara nitelikli hizmet götürmek için kendi iç kapasitesini geliştirme konusunda bir uygulamasının olmadığını öğreniyoruz. Bu kısa ve net cevaptan bu konuya dair bir niyetin olup olmadığını da anlayamıyoruz. Adana Kadın Koalisyonu olarak Çukurova Belediyesi’nin kadına yönelik şiddetle mücadelede üzerine düşeni yapması; gerekli politik adımları atması ve uygulamaları hayata geçirmesi için takipte olacağız.

İnternet üzerinden düzenli olarak yaptığımız taramalar ve belediye çalışanları ile yaptığımız görüşmeler neticesinde Çukurova Belediyesi’nin “her semte bir kreş” projesi kapsamında Temmuz 2016 - Mayıs 2018 arasında 7 semt kreşini hizmete soktuğunu ve bir kreşin daha hazırlık aşamasında olduğunu tespit ettik. Bu kapsamda, Kurtuluş Gülen Yüzler Semt Kreşi 2015 yılında açılmıştır ve Çukurova Belediyesi binası yanında bulunmaktadır. Toros Mahallesi Gülen Yüzler Semt Kreşi 2016 yılında açılmıştır ve Doğal Park içerisinde yer almaktadır. Beyazevler Mahallesi Gülen Yüzler Semt Kreşi 2016 yılında açılmıştır ve Çukurova Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu karşısındadır. Güzelyalı Mahallesi Gülen Yüzler Semt Kreşi ise 2017 yılında açılmıştır ve Turgut Özal Bulvarı Gökkuşluğu civarındadır. 2018 yılında 2 kreş daha açılmış olup 7. kreş de inşaat aşamasındadır. Belediyenin semt kreşlerini yaygınlaştırma

çalışmalarını merak ve takdirle izliyoruz. Ayrıca belediye, 2015 yılında Belediye Evleri modeli başlatmış ve sadece kadınlar için hizmet veren Zübeyde Hanım Kadın Dayanışma ve Sohbet Evi'ni hizmete sokmuştur. 18 Mart 2018 tarihinde de Atatürk Kadın Yaşam Merkezini açmıştır. Bu merkezde, 1 kreş, 1 kütüphane, sosyal donatılar, kadınların çeşitli kurslar alabileceği sınıflar ve bir "Kadın Danışma Merkezi" bulunmaktadır. Söz konusu danışma merkezinde sosyolog ve psikolog görevlendirilmesinin henüz planlandığını ve ileriki aşamalarda işletmesinin yapılandırılmış bir program çerçevesinde kadın örgütleri ile beraber sürdürülmesinin gündemde olduğunu öğrendik. Bir başka gündem de, Çukurova Belediyesi "Her mahalleye Emekli Dinlenme Evi" çalışması kapsamında mahallelerde uygun alan bulunması durumunda Emekli Dinlenme Evleri. Edindiğimiz bilgilere göre, bu dinlenme evlerini genellikle erkekler kullanıyor, zaman zaman kadınlarda bu merkezlerde toplantı yapıyorlar, günlük gazeteler, çay ikramları tüm gün boyunca belediye tarafından sağlanıyor, görev yapan personelin çoğunluğu kadın ve belediye tarafından istihdam ediliyor. Mahalle içine kurulan çok amaçlı bir salon da hem mahalle halkının doğumgünü, mevlüt, kına gibi etkinlikleri, hemde sivil toplumun gerçekleştirmek istediği çalışmalar için kullanımına ücretsiz olarak açılmıştır. Belediyenin, bu salonların sayısını artırma hedefini hayata geçirip geçirmeyeceği, kadınların daha etkin olarak kullanımını sağlayıp sağlamayacağı önümüzdeki dönem izlenmesi gereken alanlardan biri olacaktır.

Çukurova Belediyesi semt pazarlarına ücretsiz ulaşım imkânı sağlıyor. Bu hizmetin kullanıcılarının ise %90 oranında kadınlar olduğu tespit edilmiş. Kadınların bu hizmetten memnun oldukları da kadınlardan ve kadın örgütlerinden edinilen bilgiler arasında. Söz konusu hizmet dahilinde, mahalle muhtarlıkları önünden kalkan araçlarla kadınların pazar alanlarına erişimi sağlanıyor ve alış-veriş sonrası tekrar muhtarlık önüne ulaşımaları gerçekleşiyor. Araçlar tüm gün "ring" hizmeti sağlayarak kadınların pazara erişimini kolaylaştırıyor.

Çevre koruma çalışmaları hakkında Çukurova Belediyesi'ne 03.11.2014 tarihinde verdiğimiz bilgi edinme dilekçemize Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü 04.02.2015 tarihinde cevap verdi (Bkz. Ek 3-f):

"Çukurova Belediyesi, Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü bünyesinde, hızlı nüfus artışı ve buna bağlı olarak enerji, eğitim, çarpık kentleşme, sağlıksız sanayileşme; artan görüntü, gürültü, hava, su kirlilikleri gibi kentimizde yaşayanları birinci dereceden etkileyen çevresel faktörlerin olumsuz etkilerini gidererek, modern kent anlayışı bilincinin ilçemizde yerleşmesinin sağlanması ile ilgili faaliyetler yürütmektedir.

Müdürlüğümüz, ilçemizde geri dönüşüm özelliğine sahip tüm atıkların kaynağında azaltılarak, üretiminden bertarafına kadar doğrudan veya dolaylı bir biçimde alıcı ortama verilmesinin önlenmesi, eğitim çalışmalarıyla toplum bilincinin geliştirilmesi ve bu duyarlı yaklaşımın kalıcı alışkanlıklar haline getirilmesi çalışmaları yapmakta ve bu faaliyetler kapsamında ilk ve Orta Öğretim kurumlarında "Çevre Okulu" projesi yürütmektedir.

Ekolojiye duyarlı yaşam ve yapılaşma bilincinin oluşturulması, iklim değişikliği ile

mücadele konusunda kurumsal ve ilçe ölçeğinde her türlü faaliyetlere katılmaktadır.

Geri dönüştürülebilir atıklar kaynağından ayrı toplanmakta, atık koordinasyonu sağlanarak, ambalaj atığı, atık yağ ve atık pil toplama çalışmaları yapılmaktadır.

Müdürlüğümüz bünyesinde çevresel etkilerin kadınların üzerindeki etkileriyle ilgili bir çalışma yapılmamaktadır.”

Çukurova Belediyesi’nin geri dönüşüm çalışmaları ve çevre bilinci oluşturma çabaları önemli olmakla birlikte bu çalışmaların kadınları ve toplumsal cinsiyet rollerini dikkate alan bir bakışla yürütülmediğini görüyoruz.

Çukurova Belediyesi izleme kapsamında incelediğimiz kentsel hizmetler, şehir planlama ve kent yoksulluğu alanlarındaki sorularımıza ilişkin dilekçelerimize ise cevap vermedi.

Belediye Hizmetleri Bakımından Yüreğir Belediyesi

Yüreğir Belediyesi,16.03.2015 tarihli bilgi edinme dilekçemize Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü tarafından 24.04.2015 tarihinde verilen cevap(Bkz. Ek 4-a1):

“Yaşlı bakım evimiz bulunmamaktadır. Tüm Kültürevlerimizde Ana Okulu mevcuttur. Kadınlara yönelik tüm Kültürevlerinde kurslarımız mevcuttur”

Yüreğir Belediyesi’nin Kültür Evleri kapsamında kadınlara yönelik kurslar düzenliyor olması ve kreş hizmeti sağlıyor olması olumludur. Ancak bu kursların nitelikleri de kadın politikalarını değerlendirme açısından önemlidir. Örneğin kursların toplumsal cinsiyet rollerini dönüştürmeyi ve kadınları güçlendirmeyi amaçlayan kurslar mı olduğunu yoksa sadece geleneksel hobi kursları mı olduğunu verilen cevaptan tespit edemiyoruz. Ayrıca, Belediye’nin ulaştırmadan halk sağlığına kapsamlı bir alanı içine alan kentsel hizmet sunumunda kadınlara yönelik başka çalışmalar yapıp yapmadığı bilgisi de verilmemiştir.

Yüreğir Belediyesi, şehir planlama çalışmaları hakkında verdiğimiz 16.03.2015 tarihli bilgi edinme dilekçemize Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü kanalıyla 24.04.2015 tarihinde verilen cevap (Bkz. Ek 4-a1):

“Park ve Bahçeler birimimiz tüm parklara spor aletleri koymaktadır. Ayrıca Engelli Koordinasyon Merk. Parkımız mevcuttur.”

Verilen cevap sunulan hizmetlerin kadın ve kız çocukları için neler içerdiğine dair yeterli bilgi içermiyor. Spor aletleri kadınlar için elbette olumludur; ancak daha net bir değerlendirme yapabilmek için bu aletlerin konulduğu yer (örneğin dışarıdan görülebilen bir alanda mı yoksa kadınların gözetlenme riski olmadan, tacize uğramadan rahat kullanabileceği, güvenli de hissedebileceği yerlerde mi bu aletler) gibi konuları da bilmeye ihtiyaç duyuyoruz. Bu sınırlı bilgiyle Yüreğir Belediyesi’nin şehir planlama yaklaşımının toplumsal cinsiyet perspektifi taşıyıp taşımadığı konusunda sağlıklı bir değerlendirme yapamıyoruz.

Kadına Yönelik Şiddet konusundaki çalışmalarına yönelik Yüreğir Belediyesi'ne 16.03.2015 tarihinde sunduğumuz bilgi edinme dilekçesine Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü tarafından 24.04.2015 tarihinde verilen cevap(Bkz. Ek 4-a1):

"Kadın sığınmaevi bulunmamaktadır. Ancak stratejik planımızda mevcuttur. Kültürevlerimizde kadına şiddet konusunda hizmetiçi seminerler verilmektedir."

Kültür Evleri'nde verilen kadına yönelik şiddet konulu seminerler önemli olmakla birlikte bu seminerlerin genel bir toplumsal cinsiyet eşitliği bakışı ile verilip verilmediğinin tespitine ihtiyaç duyuyoruz. Sığınmaevi bulunmaması yasal bir eksiklik olmanın yanı sıra hizmet sunumu açısından önemli bir eksikliktir. Sığınaklar, eşitliğin tesisini hedeflemede gözardı edilemeyeceklerdendir. Belediyenin sığınmaevini programına alması önemli bir gelişmedir. Ancak, Belediye'nin, etkili ve standartlara uygun hizmet sunumu için bir kadın danışma merkezi oluşturması ve en önemlisi bu çalışmaları kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda çalışmalar yürüten kadın örgütleri ile işbirliği içinde yürütmesi gerekmektedir.

Çevre sağlığı ile ilgili Yüreğir Belediyesi'ne16.03.2015 tarihinde yazdığımız bilgi edinme dilekçesine Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü tarafından 24.04.2015 tarihinde verilen cevap (Bkz. Ek 4-a1):

"Katı Atık Yönetim ve Ambalaj Atıkları Yönetim planı bulunmaktadır. Çöplerin ayrıştırılması Adana Büyükşehir Belediyesi ve ITC Özel Firması tarafından yapılmaktadır. Belediyemiz geri dönüşümle ilgili bir firma ile sözleşme imzalamıştır.Yeşil alanların bakım onarım işleri düzenli olarak yapılmaktadır."

Bu cevap da hem atık yönetimi hem de yeşil alan konusundatoplumsal cinsiyet perspektifinden yoksun olup bize Belediye içerisinde toplumsal cinsiyet eşitliği çalışmalarına ihtiyaç duyulduğunu gösteriyor.

Yüreğir Belediyesi, kent yoksulluğu konusundaki 16.03.2015 tarihli bilgi edinme dilekçemize Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü tarafından 24.04.2015 tarihinde verilen cevap(Bkz. Ek 4-a1):

"Kent Yoksulluğu ile ilgili bilgileri TÜİK'ten alabilirsiniz.Suriye'den göç eden kadın ve çocuklara yönelik projeler gerçekleştirilmiştir. "

Belediye'nin cevabında yer alan Suriye'den göç etmiş kadın ve kız çocuklarının ihtiyaçlarına yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiş olması önemlidir.Ancak ne tip çalışmalar yapıldığına ilişkin bilgi verilmediği için, bu çalışmaların kadın ve kız çocukları açısından yaratacağı sonuçları değerlendiremiyoruz. Ayrıca, TÜİK'e yapılan yönlendirmeden Belediye'nin bu alanda veri toplamadığını ya da veriyi paylaşmaktan imtina ettiğini düşünüyoruz.

Kentsel Hizmetler Bakımından Adana Büyükşehir, Seyhan, Çukurova, Yüreğir Belediyeleri:

Belediyelerin kentsel hizmetler başlığında verdikleri cevaplarıincelediğimizde izlemeye dahil edilen belediyelerin kentsel hizmetler ve toplumsal cinsiyet eşitliği konularında bütünsel bir yaklaşımla hareket etmekte zorlandığını görüyoruz. Ulaşımdan halk sağlığına kapsamlı bir çerçevede sorulan sorulara belediyelerin birçoğu tek başlık altında cevap vermiş, kimi belediye ise hiç cevap vermemiştir. Oysa izleme sorularında yer alan aydınlatma, toplu taşıma,

kent güvenliği gibi başlıklardaki hizmetler nasıl sunulduklarına bağlı olarak kadınların eşit bireyler olarak kent hayatına katılabilmelerini kolaylaştırmakta ya da zorlaştırmaktadır. Sıklıkla vurgulanan her vatandaşa “eşit hizmet sunumu”, aslında farklı koşulları içindeki vatandaşlara aynı hizmetin sunulması (hatta vatandaş olmayanların tamamen dışlanması) yoluyla eşitsizliklerin daha da derinleşmesini beraberinde getirmektedir. Çok bilinen bir örnek, İsveç’te kar açma ve buzlanma önleme hizmetlerinin 60 yaş üstü kadınların yoğun yaşadığı bölgelerden başlatılması ve bu sayede osteoporoz sebebi ile kemikleri kırılganlaşan kadınların düşme sebebi ile yaralanmalardan korunmasının sağlanmasıdır. Örnekten de görüldüğü üzere, kar açma hizmeti gibi teknik bir belediye hizmeti bile cinsiyet ilişkisinden bağımsız değildir. Benzer şekilde, belediyelerin çoğunun halk sağlığı çalışmalarının olması takdir edilmekle birlikte, bu çalışmaların söz konusu önleyici – koruyucu hekimlik hizmetlerine daha kısıtlı erişimi olan kadınların özel ihtiyaçlarını (Örneğin meme kanseri taraması, rahim ağzı kanseri taraması gibi) karşılayıp karşılamadığı ya da üreme sağlığı konularını kapsayıp kapsamadığı önemli bir göstergedir.

Benzer şekilde, şehir planlaması süreçleri de cinsiyetten bağımsız değildir. Örneğin Viyana Belediyesi, ulaşım planlamasını düzenlerken kadınların ve erkeklerin şehir içerisindeki hareketliliklerinin farklı olduğu gözlemi üzerinden yola çıkmış ve kadınlarla erkeklere basit kroki vererek gün içerisinde sıkça kullandıkları güzergâhları işaretlemelerini istemiştir. Çalışmanın sonunda, erkeklerin genelde doğrusal bir hareketlilik içerisindeyken (ev-iş), kadınların çoklu toplumsal rolleri sebebi ile çok merkezli bir hareketlilik içerisinde oldukları (ev-iş-okul-alışveriş merkezleri-okul sonrası aktiviteler) gözlemlenmiştir. Bu sebeple, ulaşım planlaması hazırlanırken belediye çok merkezli bir yaklaşım benimsemiştir. Benzer ilişkiler parkların tasarımı, toplu konut bölgelerinin seçim, tasarım ve aydınlatması, otobüslerin ve durakların tasarımı gibi konular arasında da rahatlıkla kurulabilir.

Benzer örnekleri Türkiye’den vermek de mümkün. Örneğin Kocaeli, Eskişehir, İstanbul ve İzmir gibi çok sayıda ilde kadın yolcuların geceleri durak dışı, evlerine yakın noktalarda inebilmelerine imkân veren gece duraksız otobüs uygulamasını hayata geçirdi. Benzer bir başka örneği de uzun süre Salı günleri kadınlara hem otobüsün hem de sinemanın ücretsiz olduğu Batman’dan verebiliriz. Bu uygulama sayesinde Batman sokakları Salı günleri çok sayıda kadınla doldu taşıdı. Bu sayede kadınlar hastane, okul, alışveriş işlerini, gezmelerini kolaylıkla halledip, kenti gezip görececek fırsatı da bulabildiler. Son olarak Diyarbakır’ın örnek oluşturmuş çamaşırhane ve tandır evlerini hatırlatabiliriz. Kadınların ortak dertleri olan çamaşır ve yemek işlerini birarada yapmayı sağlayacak merkezler oluşturmak yoluyla belediye, hem kadınların bir araya gelerek güçlenmelerini sağlamış oldu hem de ortaklaşa iş yaparak vakitten ve enerjiden tasarruf etmelerini sağladı. İşin yoksullukla mücadele boyutu da ayrı.

Bu tip yerelin özgün koşullarından ilham alan örnekler, yapılabilirliği göstermesi açısından son derece önemli. Adana’daki belediyelerin yapabilmelerinin önünde fiziksel bir engel olmadığını söyleyebiliriz. Elbette unutmamalıyız ki belediyeler ancak kadınları ve kadın örgütlerini tasarım süreçlerine dahil ettikleri zaman somut ihtiyaçları ve eksiklikleri doğru tespit edebileceklerdir. İzleme sorularına verilen cevapları incelediğimizde Adana’daki belediyeler arasında Çukurova ve Seyhan Belediyelerinin ve daha da sınırlı ölçekte Adana

Büyükşehir Belediyesi'nin, bu konuda bir politika geliştirdiğini / geliştirme konusunda çabasıolduğunu görüyoruz. Aktif çalışan donanımlı eşitlik birimlerinin / komisyonlarının varlığı bu eksikliği gidermek için en temel şarttır.

Kadına yönelik şiddetle mücadele Adana'daki belediyelerin en zayıf oldukları politika ve hizmet alanlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Belediyeler, vatandaşa ve dolayısıyla kadınlara, en yakın hizmet birimi olmaları sebebi ile kapsamlı danışma hizmetlerini sunmakla yükümlüdürler. Liz Kelly tarafından Avrupa Konseyi için hazırlanan ve Türkiye'nin de kabul ettiği standartlara göre, belediyelerin her 50.000 nüfusa karşılık bir danışman sağlıyor olması beklenmektedir²⁰. 5293 sayılı Belediye Kanunu'nda da belirtildiği üzere belediyelerin her 100.000 nüfusa karşılık bir sığınmaevi açması gerekmektedir. Barınma ve danışmanlık hizmetlerine ilişkin ihtiyaçlar İstanbul Sözleşmesi ile hem devletlerin hem de yerel yönetimlerin uluslararası ve ulusal yükümlülükleri haline gelmiştir. Hal böyleyken, izleme kapsamında soru yönetilen belediyelerin hiçbirinin danışma merkezi olmaması çok düşündürücüdür. Seyhan Belediyesi'nin bu konuyu planlıyor olmasını takdir etmekle birlikte, ildeki cevaplanmamış ihtiyaç için endişe duyuyoruz. Sığınmaevi konusunda iki belediyenin (Adana Büyükşehir ve Seyhan Belediyeleri) sığınmaevlerini inşa ederek Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na devrettiklerini görüyoruz. Bu çalışmalar çok olumlu olmakla birlikte, barınma hizmetlerinin belediyeler tarafından da sunuluyor olması yine aynı standartlar uyarınca önemli bir ihtiyaçtır.

Genel olarak baktığımızda, başta Adana Büyükşehir ve Seyhan Belediyeleri olmak üzere, belediyelerin geri dönüşüm ve atık yönetimi çalışmalarını önemli buluyoruz. Ancak izleme sorularına verilen cevapları incelediğimizde, izlemeye dahil olan belediyelerin hizmetleri sunarken kadınların çevre politikaları sonucu artan / azalan hane yüklerini (Örneğin geri dönüşüm yükümlülüğünün ev işlerinin asli vazifesi olarak görülen kadınların mevcut iş yüklerini arttırma ihtimali) ya da kadınların çevresel sorunlardan erkeklere oranla daha fazla etkileniyor oluşunu (Örneğin çevresel kirlenme sonucu oluşan hastalıkların bakım yükümlülüğünün kadınlar tarafından üstlenilmesi ya da temiz içme suyu bulunmadığında suyu kaynağından getirenlerin kadınlar / kız çocukları olması gibi) dikkate almadıklarını görüyoruz. Oysa belediyelerin geri dönüşüm gibi çevre politikalarını oluştururken, hayata geçirirken örgütlü / örgütsüz kadın grupları ile toplantılar yapmaları, çok çeşitli yöntemlerle bu politika ve uygulama süreçlerinde yer almalarını sağlamaları, onlara kolay depolama seçenekleri sunmaları, kentsel kirlenme, temiz içme suyu eksikliği gibi sorunlarda kadınların doğrudan belediyeye ulaşabilecekleri yapılar oluşturmaları gerekir.

Kent yoksulluğu ile ilgili belediyelerin yaptığı çalışmalara bakıldığında sosyal haritalama çalışması (Seyhan Belediyesi) önemli bir örnek çalışma olarak karşımıza çıkıyor. Sosyal haritalama çalışmaları mahalle ölçekli etkin hizmet sunumu için de önemli araçlardır. Unutulmaması gereken bir nokta kent yoksulluğundan kadın ve kız çocuklarının daha çok etkilendiğidir. Gerek kentsel istihdam olanaklarına erişimi daha kısıtlı, çalışma hakkından yoksun olan, gerekse gayrimenkul sahipliği erkeklere göre çok daha düşük olan kadınlar, kent yoksulluğunun sonucu olarak erken yaşta ve zorla evlilikler ve çocuk işçiliği de dahil

²⁰ [https://www.coe.int/t/dg2/equality/domesticviolencecampaign/Source/EG-VAW-CONF\(2007\)Study%20rev.en.pdf](https://www.coe.int/t/dg2/equality/domesticviolencecampaign/Source/EG-VAW-CONF(2007)Study%20rev.en.pdf)

olmak üzere çok çeşitli ve ağır hak ihlallerini yaşamayazorlanmaktadır. Bu sebeple, bu tip çalışmalar yapılırken toplumsal cinsiyete duyarlı araştırma yöntemlerinin kullanılması gerekir.

Yüreğir Belediyesi'nin yaptığı gibi göçmen kadın ve kız çocuklarına yönelik programlar da ayrıca önemlidir. Ancak bu tip programlar yapılırken kadın ve kız çocuklarının mevcut yapı içerisinde hayatlarını kolaylaştırıcı önlemler ile (pratik önlemler) eşitsiz cinsiyet ilişkilerini dönüştürmeye yönelik önlemler (dönüştürücü önlemler) birlikte düşünülmelidir. Örneğin, göçmen kadınlara yönelik sosyalleşebilecekleri ortamlar yaratmak, yardımlarda kadınları ve kız çocuklarını önceliklendirmek gibi pratik ihtiyaçlara cevap veren programların yanısıra istihdam güvenceli meslek kursları gibi kadınları uzun vadede güçlendirici çalışmalar yapılıyor olması önemli bir gerekliliktir. Ayrıca, buna dair politikaların oluşturulma ve uygulanma süreçlerinde göçmen kadınların ve bu kadınlarla çalışan kadın örgütlerinin yer alması son derece önemlidir. Aksi takdirde yapılan hiçbir çalışma kadınların gerçek sorun ve ihtiyaçlarına yönelik olmayacak ya da kadınlar açısından olumlu sonuçlar yaratmayacaktır.

4. Belediyelerin Kadın Örgütleri İle İlişkilenmeleri

Bu bölüm kapsamında, belediyelerin kadın örgütleri ile ilişkilenmelerini danışma araç ve yöntemlerine, ortaklık protokollerine ve kent konseyi yapılanmalarına odaklanan izleme soruları ile inceledik.

4.1. Belediyeler ve Kadın Ağları/Örgütleri Arasındaki Çalışma İlişkisi

İzleme Soruları:

- Belediyenin kadın ağları ve örgütleri ile düzenli/sistemik bir ilişkisi var mı?
- Kadın ağları ve örgütleri ile ilişkileriniz yapılandırılmış mı (Örneğin düzenli toplantılar, platformlar ve danışma süreçleri var mı?)? Kadın ağları / örgütleri ile belediye arasında çalışma prensipleri oluşturulmuş mu?

4.4. Kadınların İhtiyaçlarını ve Gerçekliklerini Dikkate Alan Danışma Araçları ve Süreçlerinin Mevcudiyeti

İzleme Soruları:

- Mahallelere, öğrencilere, evdeki kadınlara, çalışanlara yönelik ihtiyaç tespiti yapılıyor mu?
- İhtiyaçlar nasıl, hangi araçlar kullanılarak tespit ediliyor?

4.5. Kadın Örgütleri İle Gerçekleştirilen Ortaklık/İşbirliği Protokolleri/Projeleri

İzleme Soruları:

- Belediyenin son beş yılda kadın örgütleri ile gerçekleştirilmiş protokolleri var mı? Varsa:
 - Bu protokollerin içeriği nedir?
 - Protokol kapsamında belediye tarafından sunulacak katkı nedir?
 - Protokolde tanımlanan işbirliği prensipleri nelerdir?

4.6. Kent Konseyinde Kadınların Temsili

İzleme Soruları:

- Kent Konseyi Yürütme Kurulu'nda, meclislerinde, çalışma gruplarında cinsiyet dağılımı nasıldır?
- Kent Konseyinde kadın örgütleri yer alıyor mu?
- Kent Konseyi'nin toplumsal cinsiyet politikası mevcut mudur?
- Toplumsal cinsiyet farkındalığı konusunda çalışma yürütülüyormu?

Belediyelerin Kadın Örgütleri İle İlişilenmeleri Bakımından Adana Büyükşehir Belediyesi

Adana Büyükşehir Belediyesi bu başlık altındaki hiçbir soruya cevap sunmamıştır. Oysa uzun yıllardır Belediye ile yakın temasta olan kadınlar olarak bizler Belediye'nin bu alandaki deneyimini aktarmasını beklerdik. Adana Kent Konseyi 2001 yılında kuruldu. Kurulduğu yıldan itibaren çalışma gruplarında kadın örgütlerinden temsilciler vardı. Toplumsal cinsiyet çalışmaları Kent Konseyi Kadın Meclisi ve Gençlik Meclisi alt çalışma gruplarında devam etmekte. Özelde bir toplumsal cinsiyet eşitliği politikası ya da belgesi olmamakla birlikte, Adana Büyükşehir Belediyesi başta Kent Konseyi çatısı altında olmak üzere kadın örgütleri ile iletişim halinde. Bu iletişim bizler için önemli olmakla birlikte henüz beklediğimiz sistematik yapıya kavuşmamıştır.

AKDAM'ın Adana Büyükşehir Belediyesi ile imzaladığı protokol ile kadın danışma merkezinin genel giderleri belediye tarafından karşılanmaktaydı. Ancak yıllardır yapılan bu protokolün belediye tarafından iptali danışma merkezinin sürdürülebilirliği açısından önemli bir kayıp olduğu gibi kadına yönelik şiddetle mücadelede istirsızlığın kadınların hayatında yaratacağı sonuçlar açısından çok ciddi bir sorundur.

Belediyelerin Kadın Örgütleri İle İlişilenmeleri Bakımından Seyhan Belediyesi

Belediyeler ve kadın örgütleri/ağları arasındaki ilişkilere yönelik Seyhan Belediyesi'ne 03.11.2014 tarihinde sunduğumuz bilgi edinme dilekçesine Yazı İşleri Müdürlüğü cevap verdi (Bkz. Ek 2-a):

"(...)Bu kapsamda Belediyemiz 2015 yılı için kadın danışma ve dayanışma merkezleri kurulması hedeflenmiş bu hedefin sağlanması amacıyla 2015 yılı içinde; Kurum, Birlik, Meslek odaları ve sivil toplum kuruluşları ile birlikte toplumsal cinsiyet ayrımcılığına yönelik çalıştay yapılması, ilçemizin sosyal yapı haritasının oluşturulması planlanmaktadır.

Bu çalışmalar ile belediyemiz bu alanda yapılacak çalışmaların mevcut durumlarının tespiti ve yapılacak faaliyetlerin önceliklendirilmesi düşünülmektedir."

Belediye tarafından planlanan çalışmalar olumlu olmakla beraber henüz sistematik ilişki

kanallarının oluşturulmadığını görüyoruz. Yine de, izleme kapsamında cevap sunan belediyeler arasında Seyhan Belediyesi'nin bu eksikliği kabul ederek çalışma planlıyor olduğunu belirtmiş olması önemlidir.

Kadınların ihtiyaçlarını ve gerçekliklerini dikkate alan danışma araçları ve süreçleri konusunda Seyhan Belediyesi'ne 03.11.2014 tarihinde yazdığımız bilgi edinme dilekçesine Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü cevap verdi (Bkz. Ek 2-g):

"2015 Yılı içinde yapılacak olan sosyal yapı haritasının ilçe tüm halkımızın sosyal yapı analizinin yapılması ayrıca belirli dönemlerde yapılan anketler halkımızın beklenti ve memnuniyetlerinin araştırılması yapılmaktadır."

Bu çalışmayı olumlu bulmakla beraber yukarıda bahsedilen şekli ile cinsiyete dayalı farklı koşulları dikkate almadığını söyleyebiliriz. Kadın nüfusunu özel olarak gündeme alan ek müdahalelerle (mahalle toplantıları, kadın örgütleri ile toplantılar gibi) güçlendirilmesi gerekir.

Seyhan Belediyesi'ne, kadın örgütleri ile yapılan protokellerle ilgili yazdığımız 03.11.2014 tarihli bilgi edinme dilekçemize Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü tarafından cevap verildi (Bkz. Ek 2-c, 2-e):

*"1 -Başınıza Çorap Örüyoruz projesi
2-Şiddet Gören Kadınların Rehabilitasyon projesi(Aşçılık)
3-Spor salonlarındaki aktiviteler ve çorap üretimi ve dikimi konularında temel beceri kazandırma projesi
Bu projeler (AKDAM) Adana Kadın Danışma MerkeziSığınma Evi Derneği ile beraber yapılmıştır."*

Belediye'nin toplumsal cinsiyet eşitliği doğrultusunda kadına yönelik şiddetle mücadele eden bir kadın örgütü olan AKDAM'la çeşitli kereler gerçekleştirdiği işbirliği önemli bir kazanımdır. Ancak bu işbirlikleri sistematik ve sürdürülebilir hale henüz gelmemiştir. Bir protokolle işbirliklerinin kurumsallaşması önemli olacaktır.

Kent Konseyi'nde kadınların temsili konusunda Seyhan Belediyesi'ne 03.11.2014 tarihinde yazdığımız bilgi edinme dilekçesine Yazı İşleri Müdürlüğü cevap verdi (Bkz. Ek 2-i):

*"Belediyemizde kent konseyi çalışmalarının doğru, etkin, etkili ve verimli yürütülmesi amacıyla planlanmasının yapılması ve gerekli bütçesinin ayrılarak faaliyetlerinin yürütülmesi amacıyla 2015 yılı içinde oluşturulması planlanmış olup belediyemiz 2015-2019 Yılı Stratejik Planında ve 2015 yılı performans programına geniş kapsamda yer verilmiştir.
Nitekim katılımcı yönetim Belediyemizin temel ilkeleri arasında yer almaktadır."*

Yaptığımız görüşmeler neticesinde Kent Konseyi'nin kurulmuş olduğunu, ancak henüz seçimli bir Genel Kurul yapılarak Kadın Meclis'i kurulmadığını tespit ettik.

Belediyelerin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Politikaları ve Kadın Örgütleri ile İlişilenmeleri

Bakımından Çukurova Belediyesi

Çukurova Belediyesi'ne kadın örgütleri ile yapılan protokellerle ilgili yazdığımız 03.11.2014 tarihli bilgi edinme dilekçesine Sosyal Yardım İşler Müdürlüğü cevap verdi (Bkz. Ek 3-d)

"Müdürlüğümüzün Kadın Örgütleri ile gerçekleştirilen Ortaklık/İşbirliği Protokolleri/Projeleri bulunmamaktadır."

Aynı konu başlığına Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü de cevap verdi. (Bkz. k 3-e)

"1- Kadınlar Çeyiz Sandıklarını Açıyor Projesi: Kadınların el emeklerini Çukurova EVKAD işbirliği ile Çukurova Belediyesinin tahsis etmiş olduğu bir alanda satış gerçekleştirmeleri.

2- Akdeniz Kadın Kooperatifi Birliği tarafından gerçekleştirilen Kadınlara İş İstihdamı Projesi kapsamında Avustralya'dan Dikiş Makinesi getirilerek, kadınlara dikiş kurslarının verilmesi.

Belediyemiz Toplum Merkezlerinde Sadece Kadınlara Yönelik Kurslarımız:

Çocuk Bakım Elemanlığı

Büro Yönetimi ve Sekreterlik

Cilt Bakımı ve Makyaj Teknikleri

Ev Tekstil Ürünleri Hazırlama

Saç Bakımı ve Yapımı

Kurdela Nakışı"

Çukurova Belediyesi'nin kadın örgütleri ile proje bazlı işbirlikleri kurduğunu görüyoruz. Bu çalışmalar önemli olmakla birlikte daha kapsamlı ve sistematik danışma ve dahası katılım mekanizmalarına olan ihtiyacın yerini tutmamaktadır.

Bilgi edinme dilekçelerine ek olarak yaptığımız yüz yüze görüşmelerle Çukurova Belediye Danışma Kurulu'nun düzenli olarak toplandığını tespit ettik. Kurul'da kadın örgütleri de temsil ediliyorlar. Çukurova Kent Konseyi Kadın Meclisi de kuruldu.

Belediyelerin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Politikaları ve Kadın Örgütleri ile İlişkenmeleri Bakımından Yüreğir Belediyesi

Yüreğir Belediyesi'ne kadın örgütleri ile yapılan protokellerle ilgili yazdığımız 16.03.2015 tarihli bilgi edinme dilekçesine Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü tarafından 24.04.2015 tarihinde verilen cevap (Bkz. Ek 4-a1):

"Kadın Örgütleri ile ilgili birçok proje gerçekleştirilmiştir."

Adana Büyükşehir, Seyhan, Çukurova ve Yüreğir Belediyelerinin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Politikaları ve Kadın Örgütleri İle İlişkenmeleri

Belediyelerin kadın örgütleri/ağları ile ilişkileri, protokol ve katılım mekanizmalarını incelediğimizde ilişkenmenin çoğu zaman proje düzeyinde olduğu ve sistematik, verimli ve

politikacılar­dan bağımsız süreçlerin henüz oluşmadığını görüyoruz. Belediye ve kadın örgütleri arasındaki ortak projeler ve işbirliği çalışmaları elbette çok önemli. Ancak bu tip çalışmalarda kamunun ve kadın örgütlerinin sorumlulukları, ilişkilene­me biçimi, yapısı ve işleyiş mekanizmaları da bu ilişkinin varlığı kadar önemlidir. Söz konusu projelerde belediyelerin rolünün ne düzeyde olduğu verilen cevaplarla yeterince ortaya koyulamamıştır. Belediyeler ve kadın örgütleri arasında dikey hiyerarşiden (talep edilen – talep eden) kaçınılması, ekonomik bağımlılık oluşmaması ve izleme rolünden feragat edilmemesi çok önemlidir. Adana’daki belediyelerin genel anlamda kadın örgütleri ile ilişkilene­melerinin bu kriterlerle uyumlu olduğu ve karar mekanizmalarına kadın örgütlerinin dahil olabildiklerini söylememiz çok zor. Belediyeler kadın örgütlerini özel gün ve haftalarda çalışmalara dahil edilecek katılımcılar olarak görmeye meyilliler. Kent Konseyleri altında Kadın Meclislerinin güçlenmesi ise il genelinde önemli bir ihtiyaçtır.

NELER ÖĞRENDİK?

Katılımı zorlamak için çıktığımız bu yolda izlemenin katılımın bir aracı olduğunu deneyimleyerek daha iyi gördük. Çok şey öğrendik. Bazılarını buraya yazdık. Neler yapabileceğimizi gördük, hatırladık. Keyif aldığımız, zaman zaman gururlandığımız şeyler kadar zorlandığımız, sinir olduklarımız da oldu. Hepsinden biraz biraz söz etmek istedik.

Karşılaştığımız Bazı Sorunlar

Çalışmanın önemli bir sonucu olarak, belediyelerle yapılan görüşmelerde politika, karar ve uygulama süreçlerine kadınların katılımı konusunun tam olarak anlaşılmadığını gördük. Bilgi edinme başvuruları esnasında yanıt alamadığımız başvuruları incelediğimizde, kurumdaki görevli personelin yöneltilen soruları anlamadığı, yanlış anladığı ya dacevap vermekten kaçındığını gözlemledik.

Cinsiyete göre ayrıştırılmış veri tutulmadığı için belediyelerden gelen ‘genel’ bilgilerin içinde kadınları görmek için uğraştık. AKDAM tarafından izlenen **Adana Büyükşehir Belediyesi**’nde izleme çalışmasının seçim sonrası olmasına karşın bilgi edinme dilekçelerinin birçoğuna cevap geldi. Ancak birimlerden gelen cevaplarda izleme sorularında istediğimiz verilerin ayrıştırılmış olarak tutulmadığını gördük.

Bilgi edinme çabamız, çoğu zaman kurduğumuz kişisel ilişkiler sayesinde sonuçlanabildi. TKB Adana Şubesi, KA-DER Adana Şubesi ve SEKAD tarafından gerçekleştirilen **Seyhan Belediyesi**’nin izleme çalışması, sürecin anlatılması aşaması Belediye Başkanı’nın yeni seçilmiş olması nedeniyle verimli geçmedi. Daha sonraki aşamalarda Belediye Başkan Yardımcısı Türkan Eşli’yi ziyaret ederek ikili ilişkiler sayesinde bilgi edinme dilekçelerinin cevaplarını alabildik.

Yüreğir Belediyesi’ndeki ilk yüz yüze görüşme KA-DER Adana Şubesi ve SEKAD ekibi tarafından Belediye Başkan Yardımcı Halil Şimşek ile yapıldı. Kadın Koalisyonu’nun çalışmalarının anlatıldığı görüşmede 17 adet bilgi edinme dilekçesi verdik. Daha sonra diğer Başkan Yardımcı Burhan Ülger’le görüşmeler yaptık. Bu görüşmeler sonucunda bilgi edinme dilekçelerine yanıt alabildik.

Sorularımız belediyeyi de kendi içinde organize olmaya itti. EVKAD ve ÇYDD Çukurova Şubesi tarafından izlemesi yapılan **Çukurova Belediyesi**’nden istenen bilgilerin hangi birimden nasıl çıkacağının karmaşası izleme grubuna yansıtıldı. Bunun üzerine Belediyelerin yönlendirmesiyle bilgi edinme dilekçelerini özel kaleme ilttik. Tüm birimlerden gelen bilgiler özel kalemle toplanarak izleme ekibine iletildi.

Izleme çalışması ne seçimlerin ne ülkede yaşanan olağan üstü hallerin dışındaydı. Biz de çalışma boyunca payımıza düşeni yaşadık. Yerel seçimlerin hemen ardından, 2014 Nisan ayında, izleme çalışmasına başladık. Bu süreçte, Büyükşehir Belediye Başkanı, Seyhan ve Çukurova İlçe Belediye Başkanları ilk kez seçildiler. Seçim sonrası üst düzey kadroların değişmesi nedeni ile izleme soruları “daha önceki dönemleri kapsamakta” gerekçesi ile tam olarak yanıtlanmadı. Rapor yazım sürecinde de iki genel seçim atlattık. Eksik kalan bilgiler için

tekrar tekrar görüşme ve bilgi alma isteklerimiz çoğunlukla ‘yeni yönetim oluşması’, ‘seçim gündemi’ gerekçeleriyle kabul edilmedi. Genel seçimler öncesi ve sonrasında yaşanan siyasi krizler ve maliyeti ağır toplumsal olaylar ise raporun hazırlanma sürecini zaman zaman yavaşlattı, bazen durdurdu.

Sonuç ve Öneriler

İzlemenin bir katılım aracı olduğunu bilerek yola çıktık. Kadın Koalisyonu’nun kadınların toplumsal, ekonomik ve siyasal yaşamın her alanına eşit katılımlarının sağlanması ve dolayısıyla kaynakların dağıtımıyla ilgili karar alma süreçlerinde belirleyiciliklerinin güvence altına alınması için izleme mekanizmalarının oluşturulması amacını aklımızda tutarak. Yola çıkma güdümüz, kullandığımız yöntem bize bu yolla katılım imkânını bir kez daha gösterdiği gibi, kişisel ve örgütsel olarak da güçlenmemize yol açtı. Adana Kadın Koalisyonu içinde yeralan örgütlerin ortak hareket etmesini ve paylaşımını artıran bir ortam yarattı.

İzleme çalışması kapsamında yapılan yüzyüze görüşmeler ve resmi başvuru süreçleri hem izlemeyi gerçekleştiren kadınlar açısından hem de yerel yönetim birimlerinin temsilcileri açısından karşılıklı farkındalığın artmasına neden oldu. Çalışmaya başladığımızda kreşi, eşitlik birimi olmayan belediyelerin kreş çalışmalarını hızlandırarak kreş açmaları ya da eşitlik birimi oluşturmaları gibi gelişmeler izlemenin bir katılım aracı olarak önemi konusundaki tespitimizin ne kadar yerinde olduğunu bir kez daha ortaya koydu.

İzleme çalışması çıktıları, **belediyelerin toplumsal cinsiyete duyarlı politikalarının olmadığını ama bazı çalışmalarla gösterdikleri çabayla bir ölçüde niyetlerinin olduğunu gösterdi**. Bilgi edinme dilekçelerine verilen cevaplarında cinsiyet eşitliği ve bunun için alınacak tedbirler konusunda **her vatandaşa eşit davranıldığı** belirtildi. Birçok izleme sorusu da aynı şekilde cevaplanmanın yanı sıra meselenin 2015-2019 dönemi “Stratejik Planlama” kapsamına alındığı da vurgulandı. Oysa ‘Her vatandaşa eşit hizmet sunumu’ sözü çoğu zaman ‘eşitlikçi olmanın’ göstergesi gibi düşünülerek edilse de esas olarak farklılıkları görmezden gelen, eşitsizlikleri pekiştiren sonuçlar yaratmaktadır. Her vatandaşa eşit davranıldığı gerekçesi ile farklı koşullar, ihtiyaç ve sorunlarla birlikte bunların sahibi olan gruplar da (kadınlar, engelliler, yaş almışlar vb.) gözardı edilmiş olur. Ve elbette çoğuzaman bu gruplar için alınması gereken tedbirler de. Bazı alınacak tedbirler isehazırlanacak planlarda yer alacağı vurgusu ile geleceğe bırakılan belirsiz, güvencesiz vaatler biçiminde karşımıza çıkar. Yukarıda örneklerle açıkladığımız üzere, tek tip hizmet sunumu kadınların kenti eşit bireyler olarak kullanamamalarına, hane yüklerinin artmasına, eğitim, sağlık, istihdam gibi çok sayıda hizmet ve haktan eşit yararlanamamalarına sebep olmaktadır. Ayrıca, “kadınlar” diye genellediğimiz grubun da kendi içerisinde homojen bir yapı olmadığı, farklı özelliklerde kadınların da olduğu (Örneğin engelli kadınlar, yaş almış kadınlar, trans kadınlar gibi) asla unutulmamalıdır. Sadece hizmet sunumunda değil, aynı zamanda politika, plan ve işleyiş süreçlerinde tüm bu farklı ihtiyaçlara cevap vermek ve katılımı esaslamak demokratik belediyeciliğin en temel gerekliliklerindendir.

Bir diğer önemli nokta da, sıkça karşılaştığımız “vatandaş” vurgusudur. Bu ise çeşitli sebeplerle kimliği olmayan (Örneğin Roman bireyler ya da mevsimlik tarım işçileri gibi)

grupları ve “vatandaş” olmayan mültecileri dışlamaktadır. Örneğin, Adana’da kayıtlı bulunan 139,804²¹ Suriyeli mültecinin 65,708’i kadındır ve vatandaş tanımına dahil değildir. Dolayısıyla verilen cevaplarda 65.000’in üzerinde kadın aslında görünmezdir.

Veriye erişememek, veri yokluğu ciddi bir sorun alanı olarak çıktı karşımıza. Gerek karar verici/hizmet sağlayıcıların izleme konusuna tedirgin yaklaşımları gerekse bilginin kamuoyuna açık, şeffaf paylaşımının yaygın olmaması, kimi zaman da belediyenin elinde de bir bilginin olmaması, veri toplamada karşılaştığımız en büyük güçlüklerden biri oldu. Oysa bilginin ve verinin -en azından yaşa vecinsiyete göre ayrıştırılmış olarak kamuoyu ile paylaşılması şeffaf, demokratik ve katılımcı belediyeçiliğin gereğidir. İşin hayati yanı ise kimin, nerede, nasıl yaşadığı bilgisine sahip olmayan bir belediyenin, bunlara yönelik herhangi bir şey yapma olasılığı pek zayıftır. Çünkü kime ne yapacağını bilme olanağı yoktur. Dolayısıyla bu konuda bir şey yapma kararlılığı için güvenilir, ayrıştırılmış verilere sahip olmalı. Ayrıca, sivil toplum örgütlerinin en temel görevlerinden olan izleme çalışmalarına belediyelerin endişe ve kaygı ile değil işbirliği arzusu ile yaklaşması gerekir.

Katılım mekanizmalarının yokluğu önemli bir sorun alanı. Katılımın olmadığı yerde eşitlik ve özgürlükten söz edemeyiz. İş bazlı, spesifik, dar alanda, kimi zaman kişisel düzeyde olan, sistematik olmayan ilişkilendirmelerin değil, kurumsal, sürdürülebilir, örgütlerin bağımsızlığını zedelemeyecek ilişkilendirmeyi sağlayacak katılım mekanizmalarının oluşturulması ve güçlendirilmesine ihtiyaç var. Bu mekanizmaların seçimden seçime akibeti belirsiz dönemsel oluşumlar değil, mevzuatadaya kurumsal yapılar olması sürekliliği sağlamak açısından önemlidir. Böyle bir yapılanmanın kadınların hayatlarını, yaşadıkları yeri belirleme, biçimleme hakları açısından hayattır.

Adana Kadın Koalisyonu olarak bu gözlem ve tespitlerimiz doğrultusunda aşağıdaki önerileri geliştirdik:

- Belediyelerde kadın erkek eşitlik birimleri acilen kurulmalıdır.
- Belediye meclislerine gelen önergelerin kadın erkek eşitlik komisyonlarında toplumsal cinsiyet eşitliğini dikkate alarak gözden geçirilmeli, kararların uygulanması denetlenmeli ve değerlendirmeler yapılmalı, fiili eşitliği garanti altına alan stratejiler ve ölçütler belirlenmelidir.
- Kadın erkek eşitlik komisyonları üyeleri ile toplumsal cinsiyet eşitliği alanında çalışan kadın örgütleri ve diğer sivil toplum örgütleri arasında işbirliği yapmak için düzenli istişare toplantıları yapılmalıdır. Her seferinde toplantı sonuçlarına dair geri bildirim verilmelidir.

²¹Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nün 28.07.2016 tarihli verilerine göre.

- Meclis üyeleri arasında kadın meclis üyesi oranının çok düşük olması nedeni ile karar alma mekanizmalarında eşit temsilden bahsedilemez. Belediyelerin bunu gündemlerine alması ve kamuoyuna yönelik çalışmalar yapması gerekir. Bu çalışmalar, eşitlikçi belediyeciliğe dair bütüncül yaklaşımın bir parçası olması ve kamuoyunun dikkatini konuya çekecek etki alanı nedeniyle de önemli olacaktır. Bunun yanı sıra Meclis üyesi kadınların kendi aralarında bir iletişim ağı kurmaları, güçbirliğinin etkisiyle belediyeleri cinsiyet politikaları konusunda harekete geçirici olabileceği gibi Onları bulundukları yerde daha güçlü kılacaktır.
- Meclis üyesi kadınlar ile kadın örgütleri arasında iletişim ağları geliştirilmelidir.
- Yerel düzeyde demokratik katılımın gerçekleşmesi, yaygınlaşması ve bunun mekanizmalarının kurulup etkin hale gelmesi için kadın örgütleri/grupları tüm politika, plan ve işleyiş süreçlerine etkin olarak dahil edilmelidir. Bu kapsamda, kadın örgütleri/grupları Meclis komisyonları toplantılarına, plan-bütçe oluşturma ve hizmet alanlarını belirleme süreçlerinesistematiik olarak ve istisnasız dahil edilmelidir.
- Belediyeler katılımcı uygulamalara önem vermelidir. Odak grup toplantılarına kadınların ve kadın örgütleri temsilcilerinin etkin katılımı sağlanmalıdır. Kent Konseyine ve konseyin çalışmalarına kadınların aktif katılımı sağlanmalıdır.
- Adana'da yaşayan kadınların ihtiyaçlarını, sorunlarını belirlemek ve çözüm üretebilmek için cinsiyete duyarlı veriler toplanmalı ve analiz edilmelidir. Toplumsal cinsiyete dayalı veri analizini içeren kent bilgi sistemi oluşturulmalıdır.
- Stratejik planların oluşturma sürecinde ve bütçe planlamasında her bir politikanın kadınlara etkisinin hesaba katılması gerekmektedir. Sadece kadınlara yönelik kurslar düzenlemek yeterli değildir.Çalışmaların çeşitlendirilmesi ve konu ile ilgili toplumsal cinsiyet eşitliği hedefine yönelik çalışan kadın örgütlerinin görüş ve önerileri doğrultusunda planlanıp uygulanması gerekir.
- Bütün plan ve projeler toplumsal cinsiyet eşitliği açısından değerlendirilip sunulmalıdır. Örneğin, belediyeler, boş bir arsayı futbol sahası olarak değerlendirmeden yada doğumevini kent merkezi dışına taşımadan önce bu kararların kadın ve kız çocukları üzerindeki etkilerini analiz etmelidirler. Bir diğer deyişle, belediyeler, politika, plan ve hizmet sunumunda toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamayı amaç edinmelidirler.
- Belediyelerin sağladığı hizmetlerde yer alan eksikliklerin (ulaşım, erişilebilirlik, aydınlatma vb) kadınların yaşadığı taciz ve şiddet olaylarına zemin hazırladığı dikkate alınarak çalışmalar yürütülmelidir.
- Belediyelerin eşitliği, eşit muamele biçiminde algılaması, kadınların erkeklerden farklı olarak yaşadıkları hayatı yok sayan uygulamalara yol açmaktadır. Bu da ne yazık ki

mevcut eşitsizliklerin sürmesine, hatta derinleşmesine neden olmaktadır.Yani herkesi eşit görmek, mevcut eşitsizlikleri gidermiyor, fiilen eşit olmayı sağlamıyor. Dolayısıyla herkese eşit vatandaş muamelesi,eşit olmayanların hizmetlerden yararlanmasını engelleyebiliyor. Kadınların farklı koşulları, ihtiyaçları gözetilerek kentsel hizmetlerden eşit şekilde yararlanması sağlanmalıdır. Gerekli hallerde toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik geçici özel önlemlere ve destek politikalarına başvurulmalıdır.

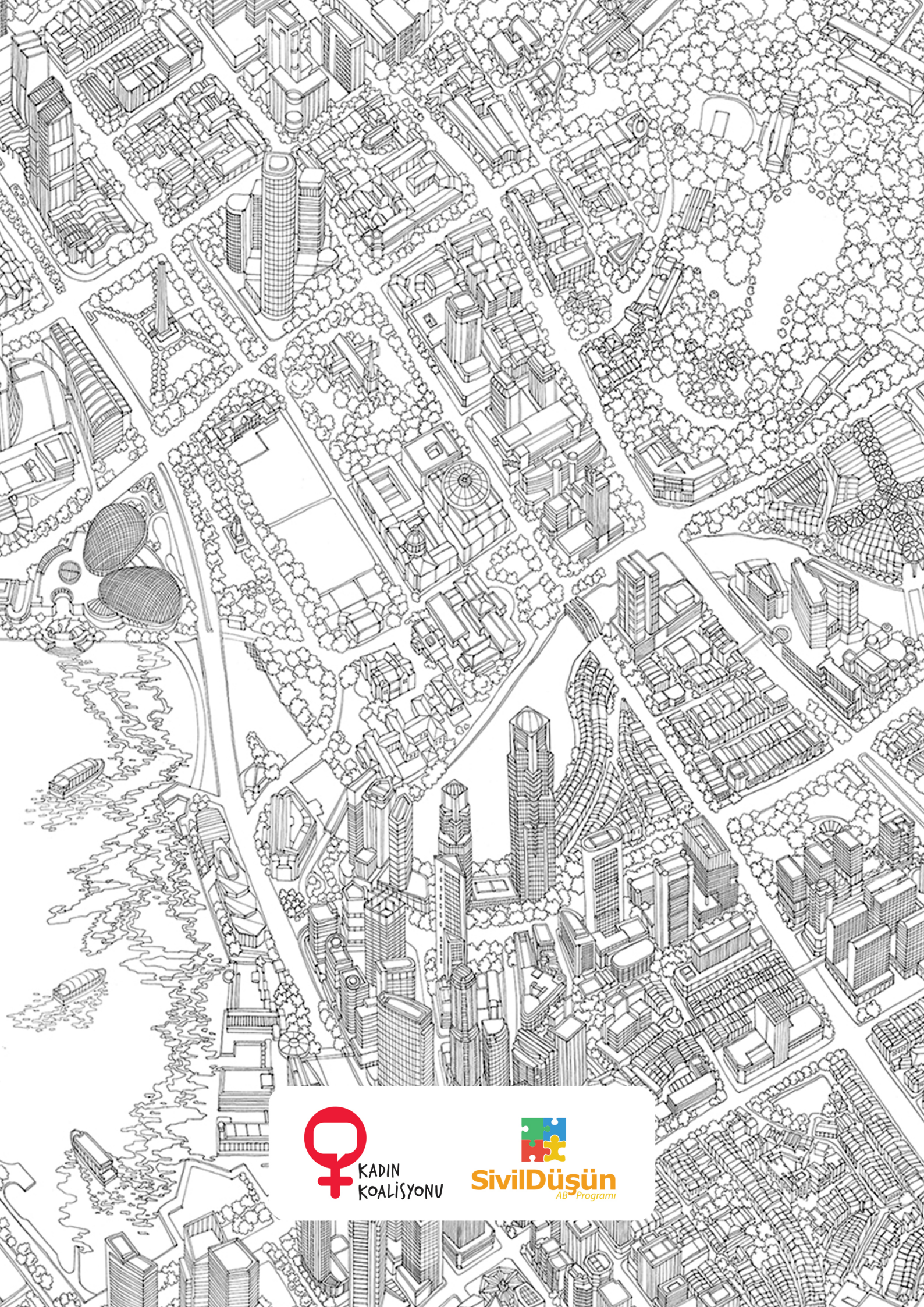
- Belediyelerin topladıkları verileri ve yaptıkları plan, program, bütçe ve projelere ilişkin bilgiyi web sayfalarından, en azındancinsiyete ve yaşa göre ayrıştırılmış olarak paylaşmaları gerekir.
- Çevre temizliği, geri dönüşüm ve atıkların düzenlenmesi konularında kadınların görüşü alınmalı, bu konuların kadınların hayatını doğrudan/dolaylı nasıl etkilediği konularında çalışılmalıdır. Çevre politikaları kadınların hane yükünü artırmamalı, tam tersi kolaylaştırmalıdır.
- Kadın erkek eşitlik komisyonlarının işleyişi ve yapacakları konusunda bütün meclis üyelerinin bilgilendirileceği iç eğitimler düzenlenmelidir. Eşitlik komisyonları arasında il genelinde ve ulusal düzeyde ağlar kurulmalıdır.
- Belediyelerde gerek işe almada gerekse işte yükselmede cinsiyetlerarası eşitlikçi bir tutum sergilenmelidir. Eşitsizliği ortadan kaldırma yönünde özel önlemlere başvurulmalıdır.
- Toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet ve ayrımcılık başta olmak üzere temel hak ve özgürlükler üzerinekarar vericiler ve personel için hizmet içi eğitimler düzenlenmelidir. Bu eğitimler kadın örgütleri ile işbirliği içinde ve sistematik olarak gerçekleştirilmelidir.
- Belediye karar alma mekanizmalarında yer alan kişilerin toplumsal cinsiyet farkındalığını artırmaya Yönelik çalışmalar planlanmalı ve uygulanmalıdır.
- Kent yoksulluğu ile ilgili veri oluşturulmalı; göçle gelen kadınlar ve mülteci kadınlar ile ilgili ihtiyaçlar saptanıp bu doğrultudaçalışmalar yürütülmelidir.Kent yoksulluğu ile mücadele ederken kadın ve kız çocuklarının güçlenmesine yönelik dönüştürücü programlar hayata geçirilmelidir. Destek mekanizmaları kadını ve yoksulluğunumerkeze alarak oluşturulmalıdır.Politika, karar ve uygulama süreçlerinde göçle gelen kadınların ve bu konuda çalışan kadın örgütlerinin yer alması sağlanmalıdır.
- Kadınların yaşam koşullarını iyileştirici kentsel hizmetler tasarlanması gerekmektedir(çocuk ve yaşlı bakım hizmeti sağlayan hizmet birimleri oluşturulması, ulaşım planının ve toplu taşıma araçlarının kadınların ihtiyaçlarına göre düzenlenmesi,imar planlarında kadınların gereksinimleri doğrultusunda değişiklik

yapılması vb.). Konu ile ilgili kadınlardan ve toplumsal cinsiyet eşitliği üzerine çalışan kadın örgütlerinden görüş ve öneriler alınarak hareket edilmelidir.

- Belediyecilik konusunda uluslararası kuruluşların toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda politikaları izlenmeli, ortaklıklar kurulmalı, gerekli üyelikler yapılmalıdır. Bu izleme çalışmasına konu olan hakların kadın haklarının yanı sıra kentsel hakları da içerdiği göz önünde bulundurularak ilgili taahhütlerin ve yükümlülüklerin uygulamasında eksik kalan noktalar gözden geçirilmelidir.

Altını bir kez daha çizmek isteriz ki; eşitlikçi, katılımcı ve özgürlükçü bir belediye olmanın gereği, sadece hizmet sunumuna yönelik süreçlerde kadınları ve kadın örgütlerini dahil etme ile sınırlı kalmaz. Politika oluşturma, karar ve uygulama süreçlerinin tamamında kadın örgütleri/grupları olarak yer almalıyız ve nasıl bir kentte yaşamak istediğimizi yerel yönetimlerle birlikte tasarlayabilmeliyiz. Belediyelerin cevaplarında sıklıkla dile getirdiği “Sosyal belediyecilik” bizi ihtiyaç ve sorunlara yönelik hizmet sağlama ile sınırlamakta, oysa bizim eşitlikçi, katılımcı ve özgürlükçü bir belediyeden kastımız hem mekânı hem hayatı birlikte biçimleyen bir anlayışı içermektedir. Bu da, sadece kadınlar için değil, orada yaşayan tüm insanlar için daha iyi, eşit ve özgür bir hayatın güvencesidir. Yani, ancak böyle bir belediyeciliği hayata geçiren bir yerel yönetim “herkes için” eşitlikten ve demokrasiden söz edebilir.

Kısacası biz kadınlar, yaşadığımız yerin de nasıl yaşayacağımızın da belirleyeni olmak istiyoruz!

KADIN
KOALİSYONU

SivilDüşün
AB Programı